

Криворізький державний педагогічний університет

Шевченко Павло Іванович : **штрихи до портрету**

**(до 90-річчя від дня народження ректора (1979-2000 рр.)
Криворізького державного педагогічного інституту /
університету)**

Бібліографічний нарис

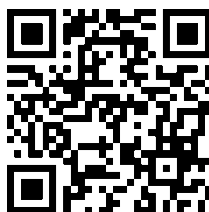
**Кривий Ріг
2019**

Криворізький державний педагогічний університет

Шевченко Павло Іванович : **штрихи до портрету**

**(до 90-річчя від дня народження ректора (1979-2000 рр.)
Криворізького державного педагогічного інституту /
університету)**

Бібліографічний нарис

**Кривий Ріг
2019**

УДК 378:37(477.63)(092)
Ш 37

Упорядники:

Т. Г. Крамаренко, доцент кафедри математики та методики її навчання КДПУ, канд. пед. наук, доцент;

О. А. Дікунова, завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки КДПУ

Шевченко Павло Іванович : штрихи до портрету (до 90-річчя від дня народження ректора (1979-2000 рр.) Криворізького державного педагогічного інституту/університету : біобібліографічний нарис / упоряд.: Т. Г. Крамаренко, О. А. Дікунова. – Кривий Ріг : КДПУ, 2019. – 92 с. – Режим доступу : <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/3235>.

Видання присвячено Павлу Івановичу Шевченку – професору, кандидату педагогічних наук, заслуженому учителю України, ректору (1979-2000 рр.) Криворізького державного педагогічного інституту/університету. Подано бібліографію праць П. І. Шевченка та публікації про вченого. Представлено матеріали про життєвий і творчий шлях, науково-педагогічну й громадську діяльність П. І. Шевченка. Презентовано інтерв'ю *Тетяни Крамаренко* з колегами та рідними ювіляра.

Видання адресовано освітянам, фахівцям у галузі педагогічної науки й усім, кого цікавлять проблеми історії освіти, виховання та навчання.

Зміст

СТОРІНКИ БІОГРАФІЇ П. І. ШЕВЧЕНКА	4
РЕКТОР КДПУ ЯРОСЛАВ ШРАМКО: «ЯКІСНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ПАВЛА ІВАНОВИЧА БУЛО СВЯТОЮ СПРАВОЮ»	8
ДРУЖИНА ЗІНАІДА ПЕТРІВНА ШЕВЧЕНКО: «ПАВЛО ІВАНОВИЧ БУВ СКРОМНИМ І ВІДПОВІДАЛЬНИМ».....	11
ВНУЧКА ЮЛІЯ ШЕВЧЕНКО: «ЗА ПОРАДОЮ ДІДУСЯ Я ФАХОВО НАВЧАЛАСЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ»	22
ДОЦЕНТ НАТАЛЯ БОГАТИНСЬКА: «ПАВЛО ІВАНОВИЧ ШЕВЧЕНКО – ЦЕ КРИВОРІЗЬКИЙ СУХОМЛИНСЬКИЙ»	24
ДОЦЕНТ МИКОЛА ДУДНІКОВ: «РЕКТОР ПАВЛО ШЕВЧЕНКО КОРИСТУВАВСЯ НАДЗВИЧАЙНОЮ ПОВАГОЮ ОСВІТЯН».....	29
ДОЦЕНТ ТЕТЯНА КРАМАРЕНКО : «П. І. ШЕВЧЕНКО АКЦЕНТУВАВ УВАГУ НА ПРАКТИЧНІЙ ЗНАЧУЩОСТІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ» .	32
ПРОФЕСОР ВОЛОДИМИР КОРОЛЬСЬКИЙ: «ЖИТТЯ ПАВЛА ІВАНОВИЧА ПРИСВЯЧЕНЕ ОСВІТІ»	34
ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ П. І. ШЕВЧЕНКА	40
Дисертація та автореферат дисертації.....	40
Науково-методичні та навчально-методичні посібники	41
Публікації в збірниках наукових праць і матеріалах наукових конференцій.....	43
Статті в періодичних виданнях.....	51
ПУБЛІКАЦІЇ ПРО ЖИТТЯ ТА ПЕДАГОГІЧНУ Й ГРОМАДСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	54
ДОКУМЕНТИ, НАГОРОДИ	60
ФОТОМИТТЕВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	67
ПАМ'ЯТАЄМО	85

СТОРИНКИ БІОГРАФІЇ П. І. ШЕВЧЕНКА

Павло Іванович Шевченко народився **30 серпня 1929 р.** у селі Високопілья Валківського району Харківської області.

1937 р. пішов до першого класу Високопільської середньої школи. У період окупації не вчився. Після визволення Харківської області 1943 р. пішов до п'ятого класу, а в **1949 р.** закінчив середню школу.

1949 – 1953 рр. – навчання на історичному факультеті Харківського державного педагогічного інституту ім. Г. С. Сковороди.

Після закінчення інституту молодий спеціаліст Павло Шевченко поїхав до Волинської області, куди був направлений на посаду директора семирічної школи в селі Черемошна Воля. У **серпні 1954 р.** Павла Івановича було переведено на посаду директора Камінь-Каширської середньої школи, де він пропрацював до **1958 р.** Головними напрямками діяльності Шевченка – керівника закладів освіти було підвищення якості навчання, зміцнення матеріально-технічної бази шкіл.

1958 р. починається криворізький період у житті П. І. Шевченка.

У новій середній школі № 70 він почав викладати історію, опікуючись навчальним процесом, гідним забезпеченням підручниками, наочністю, методичною літературою. Згодом Павло Іванович переходить на адміністративну роботу в школах Кривого Рогу (завуч школи-інтернату № 6, директор ЗСШ № 90).

1965-1979 рр. П. І. Шевченко очолював міський відділ народної освіти. За його керівництва було створено 78 шкіл передового досвіду з актуальних питань навчання та виховання, 28 опорних шкіл. З'явилися перші автоматизовані класи, ширше використовувалися технічні засоби та програмоване навчання.

1976 р. П. І. Шевченко закінчив аспірантуру при Дніпропетровському державному університеті. Його наукове дослідження пов'язане з удосконаленням політехнічної освіти, що поєднується з практикою створення мережі профорієнтаційних кабінетів і куточків у навчальних закладах Кривого Рогу.

1979 р. Павло Іванович Шевченко захистив дисертацію в Науково-дослідному інституті педагогіки УРСР і здобув науковий ступінь кандидата педагогічних наук.

1979 р. П. І. Шевченка призначено на посаду ректора Криворізького державного педагогічного інституту.

Значного розвитку набув педінститут у 1980-ті рр. – 2000 р., коли його очолював П. І. Шевченко. За ініціативою ректора в інституті проводились наукові дослідження з актуальних проблем педагогічної науки та шкільної практики. За часів ректорства П. І. Шевченка кількість науково-педагогічних кадрів інституту збільшилась вдвічі. Значне зміцнення матеріально-технічної бази інституту (зведено новий навчальний корпус, створено навчальні майстерні, побудовано гуртожитки покращеного типу), наполеглива діяльність ректора в підготовці кадрів високої кваліфікації стали ґрунтом для відкриття нових факультетів: географічного, історичного, художньо-графічного, української філології, іноземних мов та відповідних кафедр. Педагогічний інститут виріс до того рівня, що зміг готувати вчителів шкіл для викладання практично всіх навчальних дисциплін загальноосвітньої школи. Це яскраво засвідчує, що ректор вибудував стратегію розвитку інституту.

П. І. Шевченко приділяв значну увагу покращенню якості підготовки фахівців. **1983 р.** інститут був нагороджений Дипломом II ступеня Головного комітету ВДНГ СРСР. У вісімдесяті роки інститут за досягнення високих показників у справі підготовки педагогічних кадрів неодноразово відзначався Міністерством освіти СРСР та Міністерством освіти УРСР.

1987 р. інститут почав працювати за експериментальною програмою «школа-педвуз-школа», якою передбачене впровадження нового змісту освіти та активних методів навчання. Зміцнів зв'язок інституту зі школами Дніпропетровщини. Успішно здійснювалась комп'ютеризація навчального процесу та розширилася система технічних засобів навчання.

Діяльність П. І. Шевченка на посаді ректора протягом 21 року дозволила підняти інститут на IV рівень акредитації й набути статус державного педагогічного університету (**1999 р.**).

Вклад П. І. Шевченка в розвиток шкільної та вищої педагогічної освіти Кривого Рогу та Дніпропетровської області важко переоцінити.

Працюючи над масштабними перетвореннями в Криворізькому педагогічному інституті, Павло Іванович брав активну участь у житті міста, області. Він був членом обласної колегії управління народної освіти, головою міського комітету захисту миру, депутатом Криворізького міської ради.

У 1968 та 1978 рр. – делегат Всесоюзного з'їзду вчителів.

1977 р. – делегат IV Республіканського з'їзду вчителів.

1988 р. – делегат Всесоюзного з'їзду працівників народної освіти.

П. І. Шевченко нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора, орденом Дружби народів, медалями «За доблесний труд», А. С. Макаренка, К. Д. Ушинського, «Ветеран праці», а також «Почесною медаллю фонду миру». Має звання «Заслужений учитель України», «Відмінник народної освіти», «Отличник просвещения СССР», відзначений нагрудним знаком виконкому Криворізької міської ради «За заслуги перед містом».

Павло Іванович успішно поєднував керівну та навчально-педагогічну діяльність з науковою. Його дисертаційне дослідження та наукові праці висвітлюють різні аспекти профорієнтаційної роботи, проблеми підготовки творчого вчителя, окремі питання історії педагогічної думки, проблеми виховання молоді. П. І. Шевченко брав активну участь у міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях, опублікував понад 100 наукових і навчально-методичних праць.

1992 – 2000 рр. Павло Іванович поєднував посаду ректора з посадою завідувача кафедри педагогіки і методики трудового навчання, **2000 – 2007 рр.** (фактично до останніх днів свого життя) – залишався завідувачем кафедри ПМТН і був радником ректора КДПУ.

3 січня 2007 р. Павло Іванович Шевченко відійшов у вічність.

П. І. Шевченко все життя віддав освіті. Був людиною самовідданою й відповідальною в праці. У своїй діяльності Павло Іванович спирався на те, що вища педагогічна школа повинна бути не тільки освітнім і культурним осередком, але й

центром науково-дослідницької діяльності, лабораторією фундаментальних і прикладних досліджень.

Отже, із невеликого периферійного педінституту він зробив сучасний університет, справжній освітньо-інтелектуальний центр Дніпропетровщини.

30 серпня 2019 року виповнилося б 90 років з дня народження Людини Доброї й Щедрої Душі, Мудрого Педагога, Талановитого Керівника, Невтомного Творця на ниві освіти й педагогічної науки.

В університеті вшановується пам'ять Ректора: одна з аудиторій носить ім'я П. І. Шевченка, на його честь на будівлі головного корпусу КДПУ встановлено меморіальну дошку (2009 р).

РЕКТОР КДПУ ЯРОСЛАВ ШРАМКО: «ЯКІСНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ПАВЛА ІВАНОВИЧА БУЛО СВЯТОЮ СПРАВОЮ»

Про роль П. І. Шевченка у розвитку педагогічного вишу спілкуємося з нинішнім ректором КДПУ, доктором філософських наук, професором [Я. В. Шрамком](#).

– Павло Іванович Шевченко для мене особисто був і залишається зразком керівника закладу вищої освіти, – розповідає **Ярослав Владиславович**. – Своїм умінням працювати з людьми, згуртувати їх та надихати на роботу він заслужив великий авторитет і глибоку довіру викладачів і студентів. Павлу Івановичу були притаманні принциповість і вимогливість, які надзвичайно вміло поєднувались з турботою про колег. Він культивував академічний стиль відносин в

колективі, велику увагу приділяв підняттю наукового та кадрового потенціалу закладу. Притаманний Павлу Івановичу талант організатора, помножений на велике бажання робити людям добро, став запорукою успіху.

Криворізький державний педагогічний інститут (університет) був справою життя Павла Івановича Шевченка. Найкращою даниною його пам'яті буде продовження та примноження започаткованих ним традицій на благо подальшого розвитку педагогічної освіти нашого міста і Придніпровського регіону.

– **Що з досвіду роботи Павла Івановича запозичив, впроваджує чи планує ще зробити Ярослав Шрамко?**

– Значною мірою вся організація роботи нашого університету, основні підходи до аналізу і розв'язання проблем його розвитку були сформовані саме П.І. Шевченком. Я в своїй діяльності намагаюсь зберігати ці засадничі принципи. По-перше, це

розуміння того, що центром тяжіння всього університетського життя є освітній процес. Для Павла Івановича щоденне якісне навчання студентів було святою справою, і всі інші процеси в закладі спрямовувалися на її забезпечення.

По-друге, П.І. Шевченко розумів і всіляко підкреслював роль висококваліфікованого викладача, який має володіти найсучаснішими науковими знаннями і бути в змозі передати їх студентам. Тому я вважаю дуже важливим сприяти викладачам університету в їх освітньому і науковому розвитку. Це стосується і підвищення кваліфікації, залучення до міжнародної співпраці, участі в наукових конференціях тощо. Ну і нарешті, у своїй діяльності Павло Іванович завжди дотримувався принципу справедливості по відношенню як до співробітників університету, так і до студентів. Вважаю, що втілення цього принципу в колективі є дуже важливим для нашої педагогічної громади.

– У чому бачите інноваційність П. І. Шевченка як науковця? Які з його ідей виявилися пророчими чи такими, що потребують осмислення з позицій сьогодення?

– У своїх наукових дослідженнях П.І. Шевченко концентрувався на вивченні спадщини класиків світової педагогічної думки. В його публікаціях розкриваються і педагогічні ідеї Григорія Сковороди, і концепція духовності в спадщині В.О. Сухомлинського, ідея гуманізму в педагогічній спадщині Яна Амоса Коменського, розвиток теорії елементарної освіти в працях Песталотці, проблеми трудового виховання в теоріях Джона Локка і Джона Дьюї та багато інших важливих питань педагогічної науки. Такий ґрунтовний і різнобічний підхід до класичних тем і проблем педагогіки засвідчив глибину й надзвичайну обізнаність П.І. Шевченка як науковця, який намагався втілювати класичні досягнення науки про освіту і виховання в діяльності нашого університету. Цей підхід передавався і всьому колективу, який працював під його керівництвом – від професора до студента.

– Зважаючи на значний внесок П. І. Шевченка у розбудову освіти Криворіжжя, чи планує ректорат звертатися до міської влади з клопотанням щодо встановлення іменних стипендій кращим майбутнім педагогам чи іменних премій кращим учителям шкіл і викладачам вищих навчальних закладів? Чи

розглядатимете пропозиції щодо назви однієї з вулиць Кривого Рогу чи якогось іншого об'єкта іменем нашого відомого освітянина? Адже є місті вулиця академіка В. Ф. Бизова, а також іменна стипендія Г. І. Гутовського.

– Щодо назви вулиці... Робоча група університету, яка комплексно займалась цим питанням, пропонувала перейменувати колишню вулицю Будьонного на вулицю Павла Шевченка, враховуючи, що ця вулиця проходить повз наш університет. На жаль, ця пропозиція не була прийнята.

Щодо іменної стипендії в університеті було прийнято рішення встановити стипендію імені Павла Шевченка Вченої ради університету. Але за новим порядком Кабміну, який регулює стипендіальне забезпечення, такі стипендії не передбачені, тому зараз ця стипендія не присвоюється. До міської влади з такою пропозицією не звертались. Дякую за ідею.

– Які заходи планує провести університет щодо відзначення пам'ятної дати, щоб педагогічна громадськість Кривого Рогу могла до них долучитися?

– Проведемо урочисте вшанування пам'яті П. І. Шевченка 30 серпня (в день його народження) біля головного корпусу університету. Сподіваємось, буде присутня педагогічна громада університету, його близькі та рідні.

Два ректори – П. І. Шевченко та Я. В. Шрамко.

ДРУЖИНА ЗІНАЇДА ПЕТРІВНА ШЕВЧЕНКО: «ПАВЛО ІВАНОВИЧ БУВ СКРОМНИМ І ВІДПОВІДАЛЬНИМ»

Напередодні 90-ої річниці від дня народження П. І. Шевченка кореспонденти «Домашньої газети» Тетяна Крамаренко і Станіслав Лебединський побували у гостях у його дружини, колишньої вчительки географії, відмінника освіти України, ветерана праці З. П. Шевченко. Зінаїда Петрівна провела нас до робочого кабінету Павла Івановича.

На столі – портрет і яскраві гвоздики у вазі, які дружина завжди ставить з того часу, як її чоловік пішов за земну межу. На почесному місці привітання від президента України Леоніда Кучми і портрет Павла Шевченка, написаний колегами факультету мистецтв до 70-річчя ювіляра. Разом із Зінаїдою Петрівною переглядаємо численні подяки від владних структур, адміністрації області та міста, вітальні листівки від колег і друзів, світлини, трохи зжовтілі з часом вирізки газетних публікацій про П. І. Шевченка, які дружина дбайливо зберігає.

Станіслав Юрійович сфотографував нагороди ювіляра, щоб ще більше криворіжців могли дізнатися про таку визначну особистість, якою був професор П. І. Шевченко. Нам було приємно дізнатися, що Зінаїда Петрівна, крім книг зі своєї багатющої бібліотеки, із задоволенням перечитує щотижня свіжий номер «Домашньої газети», щоб бути в курсі міських подій.

У кімнаті З. П. Шевченко: куточок пам'яті Павла Івановича.

У робочому кабінеті П. І. Шевченка (фото С. Ю. Лебединського)

– Павло Іванович родом з Харківщини, після війни закінчив середню школу, – розповідає Зінаїда Петрівна. – А 1953-го року завершив навчання на історичному факультеті Харківського державного педагогічного інституту ім. Г. С. Сковороди (*на фото у студентські роки*). Після закінчення інституту його як молодого спеціаліста розподілили на роботу у Волинську область одразу на посаду директора семирічної школи в селі Черемошна Воля. Зараз це складно уявити, але на той час нам навіть дипломів на руки не видавали, а пересилали їх прямо з інституту за місцем майбутнього працевлаштування.

Я з Київщини приїхала працювати на Волинь 1952-го після закінчення географічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Зрештою, якщо пригадаєте історію, то обстановка в ті роки у Західній Україні була дуже напруженою. Працюючи там, ми не почували себе у повній безпеці. Та й розпочинати роботу зразу на керівних посадах 24-літнім і йому, і мені як завучу Головнянської середньої школи в районному центрі без досвіду роботи було дуже важко. Доводилося доучуватися на ходу, консультиватися у старших колег, щоб забезпечувати підвищення якості навчання, зміцнення матеріально-технічної бази школи. Вже через півроку після мого приїзду на Волинь мене обрали до Волинської обласної ради на місце вибулого депутата. Опікувалася як депутат будівництвом школи в Головно, дітьми, які залишилися без догляду батьків. Може, все це й допомагало нам тоді навчитися слухати і чути людей.

– А як же ви зустрілися?

– На серпневій районній конференції перед початком навчального року нас разом запросили до президії. І ця зустріч стала доленосною. Серпень багатий на події у нашій родині. Вже через рік у серпні 1954 року народився син Володимир, а Павла Івановича було переведено в районний центр на посаду директора Камінь-Каширської середньої школи.

Подружжя Шевченків (1957, 1958 рр.)

– А з 1958 року починається криворізький період у житті вашої родини.

– Коли приїхали на роботу до Кривого Рогу, то звернулися до завідувача міським відділом освіти Семена Іремійовича Гальчука. Виявилось, що ми з ним ще й земляки – родом з Переяслав-Хмельниччини. Вони з дружиною Анною настільки добре поставилися до нашої родини, що навіть запропонували у них поселитися на два тижні, доки вирішиться справа з житлом. Пізніше нам виділили однокімнатну квартиру при школі № 70, а потім з 1959 року однокімнатну у будинку навпроти університету. І вже коли Павло Іванович очолив міський відділ освіти,

**Син подружжя Шевченків
Володимир (1958 р.)**

то міськвиконком виділив нам трикімнатну квартиру, в якій проживаю й досі.

На фото у перші тижні роботи у Кривому Розі (1958). Зліва направо: С. І. Гальчук, П. І. Шевченко з сином Володимиром, А.Гальчук, З. П. Шевченко.

Спочатку Павло Іванович працював учителем історії у середній школі № 70, а пізніше завучем у школі-інтернаті № 6, де тепер військовий ліцей, – продовжує розповідати Зінаїда Петрівна. – Потім його призначили директором школи № 90. І то якраз був досить напружений рік, коли Павло Іванович опікувався будівництвом нової споруди школи. Я також працювала в освіті – навчала учнів географії у школі №7. Працювала в одному навчальному закладі аж до виходу на пенсію. Зберігаю фото з пам'ятної зустрічі з випускниками школи, на яку вони й мене запрошували.

З 1965 року у 36-літньому віці Павло Іванович очолює міський відділ народної освіти. І працював він на цій посаді аж до 1979 року. Цього ж року він захищає дисертацію та здобуває науковий ступінь кандидата педагогічних наук.

А далі йде період його роботи в інституті та університеті: 21 рік ректором і ще довше завідувачем кафедри. На базі інституту проходили всесоюзні наукові конференції. До Кривого Рогу їхали

звідусіль переймати досвід підготовки учителів праці і не лише їх. За ініціативи Павла Івановича з 1987 року інститут почав працювати за експериментальною програмою «школа-педвуз-школа», якою передбачалося впровадження нового змісту освіти та активних методів навчання.

Ми часто разом обговорювали з ним різні педагогічні проблеми і навчального закладу зокрема, щиро раділи новим будовам, відкритим факультетам та спеціальностям. Павло Іванович мріяв про те, щоб побудувати ціле студентське містечко. Однак, не все із запланованого встиг завершити. То фінансування зменшилося, то здоров'я трохи підвело...

– Зінаїдо Петрівно, які моменти з трудової біографії Павла Івановича запам'яталися найбільше?

– Наприклад, на початку 1997 року міський комітет у справах молоді провів дослідження, щоб виявити, хто з керівників вищих навчальних закладів користується найбільшою повагою студентів. Виявилось, що звання «Найкращий ректор» удостоївся Павло Іванович. Ось публікація в «Червоному гірнику» про цю подію і фотографії Бориса Косигіна. Тоді особливою гордістю ректора був новий комп'ютерний центр та щойно відкритий історичний факультет.

А через два роки інститут набув нового статусу – став університетом. І для цього важливого етапу Павло Іванович разом з усім колективом доклав чимало зусиль. Він був надзвичайно щасливий, коли колеги під час святкування цієї події вручили йому коровай.

– У вас вдома така велика бібліотека, стільки класики, рідкісних книг...

– Павло Іванович любив після робочого дня і підготовки до занять допізна читати художню літературу, історичні романи, різні джерела, відомості з історії. А потім обговорювати з колегами підняті проблеми. Він також привив любов до книги і синові Володимирі, який з дитинства надзвичайно захоплювався ще й авіаконструюванням, авіамодельюванням і, зрештою, втілював свою мрію у цій галузі. Володимир після закінчення в 1977 році Харківського авіаційного інституту був розподілений інженером-конструктором на роботу до Київського авіазаводу, потім працював у Держстандарті України, тривалий час очолював

напрямок торгівельно-економічної співпраці з країнами СНД у Міністерстві економічного розвитку України.

Любить читати книги з нашої бібліотеки і внучка Юлія, коли приїздить до Кривого Рогу. Вона закінчила Київський національний лінгвістичний університет і, зокрема, займається педагогічною діяльністю.

Отож, Павло Іванович значну частину зарплати витрачав на придбання книг за підпискою, покупку конструкторів та іншого обладнання для розвитку сина. А потім і на ліки для мене. Він завжди намагався вберегти мене від усіх негараздів, піклувався про родину. Як жаль, що я його не змогла вберегти.

Велику частину нашої бібліотеки після смерті Павла Івановича я передала до університету. Зокрема, спеціальну літературу з педагогіки, історії, літературу з його друкованими працями, томи енциклопедії всесвітньої історії, географічну енциклопедію, словники. Через тодішнього завідувача кафедри української літератури Анатолія Васильовича Козлова передали для університету чимало книг українських письменників.

Фото бібліотеки П. І. Шевченка

– Яку з особистісних рис Павла Івановича могли б виділити як найхарактернішу?

– Доброта. Він був надзвичайно уважним і до співробітників, і

до членів нашої сім'ї. Навіть не знаючи окремих співробітників особисто, я за розповідями Павла Івановича раділа їхнім успіхам.

Прожив він чесно і скромно. Жив не для себе – жив для людей. На першому місці завжди була робота. Посідаючи доволі високу посаду, не дозволив собі присвоїти незаконно якісь багатства. Все життя віддавав для розвитку навчального закладу.

– У Павла Івановича багато орденів та медалей. Однак, на світлинах із зустрічей ветеранів П. І. Шевченко, зазвичай, без своїх відзнак. Яку з нагород цінував найбільше?

– У нього два ордени Трудового Червоного прапора, орден Дружби народів, найвищі педагогічні нагороди – медалі К. Д. Ушинського, А. С. Макаренка, почесне звання заслуженого вчителя УРСР та інші.

Я пам'ятаю лише один випадок, коли Павло Іванович одягав одночасно всі нагороди. Того дня його з іншими керівниками криворізьких вузів запросили в обласний центр для фотографування на Дошку пошани і попросили бути при всіх нагородах. Це фото маємо й зараз.

Павло Іванович був надто скромним, не любив орденами і медалями привертати до себе увагу. Якщо ж ішов кудись на міські заходи, то найчастіше одягав «Почесну медаль Фонду миру».

– Знаємо, що Павло Іванович посилено займався фізичною підготовкою.

– Так, щодня вдома зарядку робив з еспандером, гантелями, спортивною палицею і бігав на стадіоні, навколо корпусу інституту. Мав тривалий час і щоденний десятикілометровий маршрут від дому на Довгинцево та назад. Не раз, коли вже був на пенсії, знайомі бачили, що він біжить тротуаром, зупинялися, пропонували підвезти машиною. І приємно дивувалися, коли дізнавалися, що це у нього ранкові тренування. Мене також Павло Іванович залучав до спортивних занять.

Під час проведення днів фізкультури в інституті Павло Іванович часто вносив корективи до програми. Він, наприклад, міг

разом зі студентами бігти крос 3-5 км. І при цьому закликав проректорів, завідувачів кафедр активно брати участь у спортивних заходах.

П. І Шевченко та З. П. Шевченко (1999 р.)

На фото родина Шевченків. Справа наліво: Павло Іванович, невістка Валентина, Зінаїда Петрівна, син Володимир (1998 р.).

– А ще він прекрасно плавав, – згадує Зінаїда Петрівна. – Коли виїжджали на канал за Красіно чи на Дніпро, то він завжди наввипередки плавав з сином Володимиром чи хлопцями Михайла Яковича Золотницького. Міг без зупинки пропливти до трьох кілометрів. Я виросла на Дніпрі, тому іноді під час наших виїздів на природу боляче було спостерігати, як з роками занепадало річкове пароплавання, міліло дно, заростали очеретами береги найбільшої річки України.

– Зустрічаєтеся й зараз з колегами Павла Івановича?

– Щороку мене провідував нині вже покійний Володимир Олександрович Ківа, який створив про Павла Івановича чудовий [фільм «Будівничий Криворізького державного педагогічного університету»](#), і ми із задоволенням його разом переглядали. Щиро вдячна Михайлу Яковичу Золотницькому та його дружині, які й після смерті Павла Івановича мені у всьому допомагають. Це була наша, а тепер моя опора.

А ще хочу добрим словом згадати доцента кафедри російської філології та зарубіжної літератури [Миколу Олексійовича Дуднікова](#), котрий ніколи не забував про нас – від студентських років та аспірантури й до цього часу. Часто я спілкувалася з викладачами нашого університету – біологом Світланою Григорівною Удод, Людмилою Олексіївною Шандою, Валентиною Максимівною Темченко, з Володимиром Майбородою – вихідцем із Кривого Рогу, який тривалий час працював у Києві в Міністерстві освіти України, а потім в Академії педагогічних наук. У зв'язку з тим, що зараз не працюють міські телефони, втратила з багатьма людьми зв'язок. А так хотілося б дізнатися, як вони.

Дуже приємно було зустрітися та поспілкуватися з доцентом кафедри німецької мови та літератури з методикою викладання [Галиною Миколаївною Мельничук](#), завідувачкою кафедри англійської мови [Іриною Станіславівною Зоренко](#), професором кафедри соціології та економіки [Аллою Степанівною Лобановою](#) та іншими викладачами. Ось на видному місці у мене дві вишиваночки, які подарували вже після смерті Павла Івановича студенти індустріально-педагогічного факультету, де він до останнього працював завідувачем кафедри.

На завершення нашого з Зінаїдою Петрівною спілкування про

початок сумісного з Павлом Івановичем трудовою шляху та про життя і роботу у Кривому Розі не обійшлося без селфі на пам'ять і запашного чаю з медом та різними смаколикami, якими нас пригощала привітна господиня. Поставила вона на стіл і чашку Павла Івановича, якою він найбільше користувався.

Впевнені, що внесок Павла Івановича в розбудову освіти міста і становлення творчого вчителя високо цінують наші земляки. У пам'яті П. І. Шевченко залишається як чесна, щира й турботлива людина, талановитий вчений-педагог та мудрий керівник.

З. П. Шевченко – постійний читач «Домашньої газети».

Селфі з Зінаїдою Петрівною Шевченко на пам'ять про нашу зустріч.

ВНУЧКА ЮЛІЯ ШЕВЧЕНКО: «ЗА ПОРАДОЮ ДІДУСЯ ФАХОВО НАВЧАЛАСЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ»

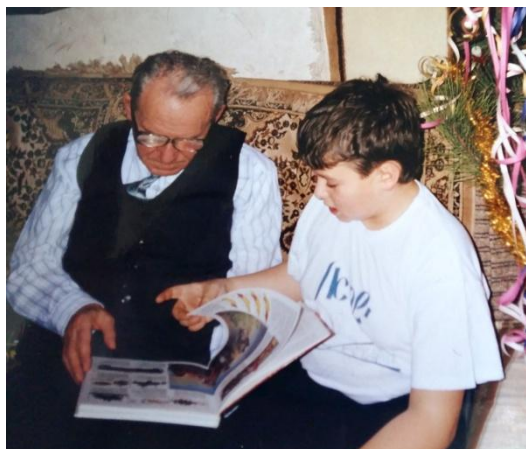
Велике щастя мати такого цікавого та талановитого дідуся, як Павло Іванович. Не всім випадає шанс знати відому публічну людину не тільки як відповідального, завзятого та інколи посправедливому суворого керівника, але й як чуйну, веселу та навіть по-дитячому завзяту особистість.

З дитинства в мене залишилися дивовижні спогади, як літом ми їздили з дідусем на дачу, – згадує онука Павла Івановича Юлія. – По-перше, це було цікаво, адже на дачі було багато квітів, ягід, які можна було збирати власноруч, – того, чого не було в місті. По-друге, дідусь весь час спілкувався зі мною, розказував: що то за дерево, що на ньому росте, або що і де росте на городі. При цьому він не просто розповідав, а й працював: щось збирав, чи підв'язував гілки дерев, чи знищував бур'ян. Завжди з ним було весело та цікаво.

П. І. Шевченко, Юлія Шевченко, З. П. Шевченко на фоні портрета Павла Івановича, написаного викладачами факультету мистецтв КДПУ до його 70-річного ювілею.

– Можливо, саме дідусеві розповіді про високу цінність вчительської праці спрямували вже в старших класах мій вибір продовжити педагогічну діяльність родини Шевченків, – продовжує розповідати Юлія. – Та я довго замислювалася – яким вчителем стати? Хоча і розуміла, що точні науки – не моє, мені більш до вподоби гуманітарний профіль. Мій дідусь з повагою ставився до тих людей, які вміли розмовляти тією чи іншою іноземною мовою. Тому, коли звернулася до нього за порадою щодо визначення мого вчительського фаху, дідусь порадив стати викладачем з іноземних мов. Отже, фактично його порада, його вибір визначили і мій вступ до Київського національного лінгвістичного університету та мій подальший життєвий шлях. Велике йому за це спасибі.

Криворізький Сухомлинський П. І. Шевченко з внучкою Юлією (вгорі) і Олегом Золотницьким

ДОЦЕНТ НАТАЛЯ БОГАТИНСЬКА: «ПАВЛО ІВАНОВИЧ ШЕВЧЕНКО – ЦЕ КРИВОРІЗЬКИЙ СУХОМЛИНСЬКИЙ»

Інтерв'ю з доцентом кафедри математики та методики її навчання Н. В. Богатинською, яка на час призначення П. І. Шевченка ректором була секретарем Вченої ради інституту.

– Я вдячна долі, що майже три десятки років мала змогу працювати у такому чудовому колективі, до становлення якого П. І. Шевченко мав безпосереднє відношення, – розповідає Наталя Володимирівна. – Оцінюючи постать ректора з позицій сьогодення, можемо сказати, що це, насамперед, був справжній патріот України. Це була чесна і порядна людина, яка до останнього подиху власного життя вірою і правдою служила своїй державі і суспільству. Скільки зусиль доклав Павло Іванович до того, щоб наш виш став одним із кращих навчальних закладів не лише на Дніпропетровщині, але й в Україні!

– Що найбільше запам'яталося вам, коли Павло Іванович проводив засідання Вченої ради інституту?

– Особисто мене вражало те, як він умів побудувати власний виступ: лаконічно, по-діловому, у строгій послідовності з поступовим розгортанням аргументів, висвітленням фактів. Викликало повагу й те, наскільки добре він готувався до кожного свого виступу на засіданні ради. І так само вимогливо і коректно ставився до виступів колег, щоб говорили чітко по справі з конкретними пропозиціями, дотримувалися регламенту та берегли час інших. Вимагав добросовісного виконання доручень, взятих на себе зобов'язань.

Відчувалося, що у цієї людини надзвичайно розвинене логічне

мислення. Не в образі історикам, яким за фахом був П. І. Шевченко, але я його сприймала як математика.

– Розкажіть детальніше, як П. І. Шевченко ставився до колег, співробітників?

– Ми, тоді ще молоді викладачі, дивувалися, звідки він черпає сили, наснагу, віру в кінцевий результат та його успіх. Павло Іванович був якщо не активним учасником всіх інститутських подій, то добре в них обізнаним. Викладачі нашої кафедри з особливим трепетом ставилися до цієї незвичайної людини. І якщо він прохав нас щось виконати, намагалися все зробити якнайкраще. Іноді ректор жартома дорікав викладачам кафедри математики, що думають, нібито лише вони вміють розв'язувати математичні задачі, і не ставлять студентам високих балів. Однак, для ректора понад усе була якісна підготовка майбутніх учителів. Він з надзвичайною повагою ставився до викладачів, які добросовісно і творчо навчали студентів, цінував їхню нелегку працю та бажання виконати її якісно. Світлана Василівна Уткіна, яка на той час була деканом фізико-математичного факультету – найпотужнішого в інституті, отримувала від Павла Івановича найвідповідальніші завдання. І завжди виправдовувала сподівання ректорату.

Павло Іванович з виду суворий, стриманий, не завжди з посмішкою на вустах. Але коли запрошував до себе у кабінет поспілкуватися з тих чи інших виробничих питань, то ми завжди відчували, що це досить чуйна і турботлива людина. Він хвилювався долею кожного студента і викладача, навіть побутовими умовами їх проживання. Завжди намагався допомогти тим, хто до нього звертався. А ще й переймався розвитком особистості кожного. Міг навіть поцікавитися, які нещодавно художні книги прочитав його відвідувач і подискутувати щодо піднятих у тій чи іншій книзі проблем, давав слушні поради, що прочитати. Павло Іванович був надзвичайно ерудованою людиною, багато читав, передплачував різні видання спеціальної та художньої літератури. Дивувало, як він попри всю завантаженість знаходить час і можливості для власного самовдосконалення.

– Особисто мені запам'яталося як Павло Іванович радив займатися науковою роботою. На час нашого спілкування він обіймав посаду завідувача кафедри.

– З приходом П. І. Шевченка значно підвищився науковий

потенціал кадрів. Сам він здобув науковий ступінь кандидата наук ще очолюючи відділ освіти Кривого Рогу. Молодих спеціалістів більше стали направляти на навчання до аспірантури у столицю чи інші наукові центри. Збільшилася кількість фахівців із захищеними кандидатськими та докторськими дисертаціями. На нашій кафедрі на той час захистила дисертацію з методики навчання математики Лариса Олександрівна Черних, і їй невдовзі Павло Іванович запропонував очолити кафедру.

– Чи пам’ятаєте, як П. І. Шевченко підтримував ініціативи студентів?

– У 80-х роках у вищих навчальних закладах особливу увагу стали приділяти оглядам художньої самодіяльності, у яких на рівні області інститут кілька років поспіль посідав призові місця. Запам’яталися підготовки до загальнономіських оглядів художньої самодіяльності, які відбувалися на той час у Криворізькому міському музично-драматичному театрі. Наш фізико-математичний факультет завжди конкурував за перші місця з факультетом початкової освіти та загальнотехнічних дисциплін. Ректор розглядав участь студента у художній самодіяльності як надзвичайно важливий аспект всебічного розвитку особистості, професійного зростання майбутнього вчителя.

Одного разу студенти групи МФ-83-4 на чолі з талановитою студенткою Тамарою Хмуриною на факультетський огляд запропонували цікавий гумористичний номер, який надзвичайно емоційно сприйняла аудиторія. І ось після того як студентки дізналися, що інститутська відбіркова комісія не включила їхнього номера для участі в міському фестивалі, зважилися прийти на прийом до ректора, щоб і його переконати, що їх постановка заслуговує на увагу. П. І. Шевченко був здивований візитом дванадцяти студенток з такого нібито незначущого питання, проте вислухав їх уважно. Ректор був приємно вражений активністю студенток, їх бажанням брати участь у конкурсі. Він завжди підтримував ініціативу студентів. Коли була генеральна репетиція, ректор, відклавши справи, прийшов побачити всі номери, давав поради майбутнім конкурсантам, як їх покращити. Можна лише уявити, як раділи згадані вище дівчата, коли пізніше їх виступ відзначили як один з кращих для участі в обласному фестивалі. А який поштовх це дало для саморозвитку молоді! Здавалося б,

дрібниця, але це важливий штрих до портрету П. І. Шевченка і як ректора, і як людини.

– **Звісно, що й численні мистецькі колективи в інституті підтримувалися Павлом Івановичем.**

– Так, з усім допомагав: з костюмами учасникам, з поїздками на концерти, з організацією гастролей. І навіть питаннями репертуару переймався. Мій чоловік Іван Дмитрович Андрущенко на той час керував ансамблем ложкарів «Сувенір», до складу якого входило майже три десятки студентів зі спеціальності «Початкова освіта». Так ось одного разу ще на початку 80-х, задовго того, як Україна стала незалежною, ректор, спілкуючись з Іваном Дмитровичем, звернув його увагу на те, що настав час змінити учасникам ансамблю костюми і репертуар, включивши до нього більше українських народних пісень та творів українських композиторів. П. І. Шевченко надзвичайно велику увагу звертав на те, що потрібно якнайширше висвітлювати українську історію та культуру, виховувати майбутніх педагогів патріотами України. До речі, з приходом Павла Івановича до інституту ректором поновили вимогу до викладачів читати навчальні дисципліни українською мовою. Окремим викладачам, які на той час викладали російською, давали певний термін для адаптації і підготовки курсів українською.

– **Які ще масштабні зрушення могли б виокремити з приходом Павла Івановича у якості ректора?**

– Звісно, що це ректор-організатор, ректор-будівничий, справжній господар. За часи ректорства Павла Івановича був зведений новий корпус університету і гуртожитки, відкрито нові факультети, аудиторії почали обладнувати найсучаснішими на той час технічними засобами. Тоді комп'ютеризація навчальних закладів в Україні лише розпочиналася, а ректор вже розробляв стратегію її впровадження. Для прикладу, наша 314-а аудиторія, яка наразі обладнана мультимедійною дошкою, тоді була прикладом шкільного кабінету математики з різними технічними засобами навчання: кіноапаратурою, кодоскопом, діапроектором та ін. Ці ТЗН використовували не лише на заняттях з методики навчання математики, але й максимально викладачі багатьох навчальних дисциплін. І Павло Іванович не лише сприяв обладнанню кабінетів такою технікою, але й вимагав від

викладачів її ефективно використовувати.

Варто нагадати, що Павло Іванович надзвичайно важливим вважав вивчення учнями фізики для розуміння вагомих техніко-економічних завдань, науково-технічного прогресу. Він дивився вперед, розуміючи, як технічний прогрес використовувати у процесі навчання.

– Хто для вас П. І. Шевченко більшою мірою: криворізький Сухомлинський чи успішний освітянин-менеджер?

– Для мене, без сумніву, Сухомлинський. Він був небайдужою, надзвичайно чуйною людиною. З виду непоказний, а внутрішньо людина-велетень. Звідки це в нього? Не знаю. Мабуть внутрішні резерви: голова, як то кажуть, на місці і бажання здійснювати добро, яке в нього було нестримним. Можливо тому він так тонко відчував проблеми вчителів і освіти в цілому, бо розпочинав свій трудовий шлях, працюючи в школі. Серце Павла Івановича було віддане людям, справі, якій він присвятив усе життя – вихованню вчителя як особистості.

Виступає ансамбль «Сувенір».

ДОЦЕНТ МИКОЛА ДУДНІКОВ: «РЕКТОР ПАВЛО ШЕВЧЕНКО КОРИСТУВАВСЯ НАДЗВИЧАЙНОЮ ПОВАГОЮ ОСВІТЯН»

Про Павла Івановича Шевченка розповідає [Микола Олексійович Дудніков](#), завідувач кафедри російської філології та зарубіжної літератури, кандидат філологічних наук, доцент.

– Правильно кажуть, що людина живе, поки її пам'ятають. Спогади про Павла Івановича відкривають дорогу з минулого в сьогодення, з минулого в майбутнє.

– **Пане Миколо, знаю, що ви часто зустрічалися з Павлом Івановичем.**

– Так, наша крайня зустріч з Павлом Івановичем відбулася за два тижні до того, як він пішов у Вічність. З його родиною я спілкувався ще зі студентських літ. А цього разу Павло Іванович зовсім несподівано запросив мене до себе на кафедру. Наша розмова не мала прямого відношення до нагальних проблем навчального процесу. Павло Іванович згадував про своє дитинство на Харківщині в роки війни, своїх двох сестер і брата, перші кроки до вчительської праці. А ще розповідав, як багато цікавих людей зустрічалися на його шляху.

– **Можливо, вже тоді він передчував недобре?**

– Може й так. Прощаючись, потиснув мою руку. Виходячи з кабінету, я почав щось говорити про свою вдячність, а Павло Іванович жестом показав, що ці слова зайві. Він підняв високо руку з широко відкритою долонею – це його характерний жест. Хіба ж я знав, що ми прощаємося назавжди.

– **Переглядаючи колись фото з архіву шанованого університетською спільнотою Володимира Олександровича Ківи,**

мене зацікавила світлина, на якій Павло Іванович потрапив в об'єктив фотоапарата разом з відомою в Україні державною діячкою і вихідцем з Кривого Рогу В. С. Шевченко. Ви могли б більше розповісти про візит Валентини Семенівни?

– До нашого інституту Валентина Семенівна завітала 1983-го року. На той час вона була заступником, а в 1985-1991 роках Головою Президії Верховної Ради УРСР. А Павло Іванович вже чотири роки поспіль виконував обов'язки ректора нашого інституту. І за цей час добився значних результатів у розвитку навчального закладу, тому й був у пошані навіть на всеукраїнському рівні. Це був неофіційний – дружній візит Валентини Семенівни до нашого вузу. В. С. Шевченко часто приїжджала до Кривого Рогу провідати батьків, які проживали на Карнаватці. А оскільки Валентина Семенівна за освітою педагог, тривалий час в Кривому Розі працювала у цій галузі, а в 1969-1972 роках була заступником міністра освіти України, то питання якісної підготовки учителів її надзвичайно цікавили. У нашому інституті вона зустрічалася зі студентами, спілкувалася з викладачами. Для мене – першокурсника інституту – це була дуже пам'ятна подія.

П. І. Шевченко з Валентиною Семенівною Шевченко, на той час заступником Голови Президії Верховної Ради УРСР (1983 р.)

– Миколо Олексійовичу, ми дізнаємося у наших співбесідників, хто насамперед для них П. І. Шевченко: криворізький Сухомлинський чи успішний освітянин-менеджер?

– Складно відповісти. Мабуть таки, Сухомлинський. У моїй пам'яті назавжди залишаться його уважний та проникливий погляд, щира усмішка, ввічливість, скромність та елегантність. Павло Іванович любив та поважав людей, піклувався про них, обожнював свій навчальний заклад без жодного натяку на свою значущість у його розбудові. Він не лише дбав про зміцнення матеріально-технічної та інформаційної бази навчального процесу, а й намагався створювати в колективі сприятливий морально-психологічний клімат, захоплював педагогів новими ідеями, і цей прогресивний дух отримав власну назву – «шевченківський».

Я переконаний, своїм духовним світлом він засвідчив своє безсмертя, – життя його триває й далі в його добрих справах.

На передньому плані (справа наліво): завідувач кафедри П. І. Шевченко, голова об'єднаної профспілки КДПУ М. О. Дудніков, проректор університету О. О. Любар (29 січня 2004 р.).

ДОЦЕНТ ТЕТЯНА КРАМАРЕНКО : «П. І. ШЕВЧЕНКО АКЦЕНТУВАВ УВАГУ НА ПРАКТИЧНІЙ ЗНАЧУЩОСТІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ»

Є в історії вузу й люди-епохи¹. Це заслужений учитель Української РСР, професор Павло Іванович Шевченко, який очолював інститут більше двадцяти років. За його ініціативою в навчальному закладі проводились наукові дослідження з актуальних проблем педагогічної науки та шкільної практики.

У день 85-річчя вшановували пам'ять Павла Івановича Шевченка біля меморіальної дошки, що встановлена на його честь на фасаді головного корпусу університету. На заході були присутні чимало людей, які особисто знали цього видатного педагога, працювали пліч-о-пліч, навчалися в нього, прислухалися до порад. Згадували Павла Івановича як взірця вченого, керівника, невтомного трудівника на ниві педагогічної науки.

– П. І. Шевченко – це ректор-творець, вклад якого в розвиток шкільної і вищої педагогічної освіти на Дніпропетровщині важко переоцінити, – розповідає професор [В. В. Корольський](#). – Крім гуртожитків і майстерень, був побудований новий навчальний корпус для гуманітарних факультетів. Значне зміцнення матеріальної бази інституту, наполеглива діяльність ректора в підготовці кадрів високої кваліфікації стали базою для відкриття нових факультетів і кафедр інституту. Інститут виріс до того рівня, що зміг готувати вчителів шкіл для викладання практично всіх навчальних дисциплін програми загальноосвітньої школи. Це свідчить про те, що ректор жив не одною добою, а передбачав стратегічний напрямок розвитку закладу. Понад 20-літня діяльність П. І. Шевченка на посаді ректора сприяла тому, що інститут піднявся до IV-го рівня акредитації і набув статусу університету.

¹ Крамаренко Т. Г. Педагогічні замальовки : нариси / [Тетяна Григорівна Крамаренко](#) [Електронний ресурс]. — Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2018. — С. 16. — Режим доступу: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/handle/0564/2007>.

Одного разу мені (*Тетяні Крамаренко*) пощастило поспілкуватися з Павлом Івановичем з питань підготовки майбутніх учителів. 2004-го я розпочинала трудовий шлях в університеті, а П. І. Шевченко був завідувачем кафедри індустріально-педагогічного факультету. Після занять говорили про те, як потрібно навчати математики майбутніх учителів технічної та обслуговуючої праці. Павло Іванович розповідав про важливість прикладної спрямованості навчання математики і використання міжпредметних зв'язків з профільними дисциплінами. Запам'яталися навіть наведені ним приклади: краще навчити майбутнього вчителя праці вимірювати кути, відстані, розраховувати, як приготувати розчин потрібної концентрації, ніж розв'язувати складне рівняння, яке не зрозуміло, що виражає і які моделі описує.

А ще Павло Іванович дав мені слушні поради щодо організації наукової діяльності, завершення роботи над дисертаційним дослідженням. Запам'ятався тоді П. І. Шевченко надзвичайно світлою й доброю людиною. Прагненнями, зусиллями, копіткою роботою таких людей були закладені гідні наслідування наукові традиції Криворізького педагогічного, плекати і розвивати які покликаний сучасний науковий авангард.

**З. П. Шевченко розповідає Т. Г. Крамаренко про Павла Івановича
(фото Станіслава Лебединського).**

ПРОФЕСОР ВОЛОДИМИР КОРОЛЬСЬКИЙ: «ЖИТТЯ ПАВЛА ІВАНОВИЧА ПРИСВЯЧЕНЕ ОСВІТІ»

Про співпрацю з П. І. Шевченком розповідає кандидат технічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри математики та методики її навчання [В. В. Корольський](#).

– Моє перше знайомство з Павлом Івановичем Шевченком у відбулося, коли я 1977 року став деканом факультету загальнотехнічних дисциплін Криворізького державного педагогічного інституту, – розповідає Володимир Вікторович. – Факультет як і тепер був розташований по проспекту Гагаріна, 26. Але в ті часи на першому поверсі в приміщенні поруч з бібліотекою діяв місцевий методичний кабінет вчителів Кривого Рогу. Не було жодного тижня, щоб у цьому кабінеті не побував завідуючий міським відділом освіти П.І. Шевченко. Він часто проводив наради, в тому числі й з учителями трудового навчання, на які запрошував мене як декана факультету. Було помітно, що освітяни поважали не лише думку й погляди завідуючого міськвно з певних професійних питань, а і його самого як яскраву особистість. Усіх підкупила енергійність Павла Івановича, його небайдужість до вирішення значної палітри освітянських проблем.

– Як допомагав вам П. І. Шевченко як завідувач міськвно покращувати підготовку учителів праці на факультеті ЗТД?

– Павло Іванович досконало знав стан справ шкільної освіти не лише у місті взагалі, але й у кожній школі зокрема, тому допомагав факультетові у виборі шкіл для проведення педагогічної практики. У ті часи приділялася значна увага розвитку трудового навчання і посиленню виховання підростаючого покоління. Удвічі зросла кількість годин праці в навчальних планах шкіл, значно

розширився зв'язок з підприємствами промисловості, і, як результат, почалася зміцнюватися матеріальна база шкіл для підвищення ефективності політехнічного виховання школярів. Трудове навчання в Кривому Розі піднялося на рівень, якого воно не знало раніше. І в цьому була велика заслуга Павла Івановича, тому що він мав авторитет не лише в системі освіти міста, але й серед керівників промислових, будівельних та інших підприємств міста.

Будучи ефективним практиком у керівництві сучасною освітою Кривого Рогу, яка нараховувала аж 150 загальноосвітніх шкіл, Павло Іванович цікавився її майбутнім. Він проводив наукові дослідження, пов'язані з удосконаленням політехнічної освіти, що дало йому можливість проявити здібності вченого і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

– А з 1 вересня 1979 року вже співпрацювали з Павлом Івановичем як ректором інституту. Наскільки він був демократичним керівником?

– Для мене, тоді ще досить молодій людині, авторитет Павла Івановича був безперечним. Потрібно відзначити, що Павло Іванович показав себе дуже мудрою людиною, яка вміє йти на компроміси і використовує їх на користь загальних справ колективу, а не задля задоволення якихось особистих інтересів чи амбіцій. Він був людиною, яка цінує авторитет підлеглого і в багатьох випадках погоджувався з думкою, що не завжди збігалася з його розумінням ситуації чи проблеми. У таких випадках він говорив: «Тут ви ректор». Але такий висновок така довіра вимагала значних зусиль від мене особисто і від колективу факультету в цілому.

– Випускник факультету і теперішній викладач [Олег Олександрович Цись](#) розповів, що з задоволенням згадує цікаві, високопрофесійні й емоційні лекції Павла Івановича з історії педагогіки. Так розумію, що значна увага ректора до факультету ЗТД сприяла його розвитку.

– Безумовно. Для викладачів загальнотехнічних дисциплін призначення П. І. Шевченка ректором було приємною несподіванкою. Невдовзі була відкрита кафедра методики трудового навчання, де Павло Іванович працював викладачем і за сумісництвом її завідувачем. Значно підвищилась результативність виховної і профорієнтаційної роботи. Як декан факультету я був йому щиро вдячний за те, що підтримав процес розвитку

матеріальної бази факультету, зміцнення науково-педагогічного потенціалу кафедр. Хочу сказати, що Павлу Івановичу були притаманні такі чудові риси як професійне чуття і здоровий глузд. Він доклав чимало зусиль для створення нових навчальних майстерень, проект яких було змінено на його особистий ризик з метою створення чотирьох сучасних відділень навчальних майстерень з ручної та механічної обробки деревини та металів. Не всім на факультеті та в інституті подобалось те, що будівля нового приміщення майстерень та реконструкція старих здійснювалися іноді студентами факультету за рахунок часу академічних занять і власної ініціативи студентів. Зараз усі можуть спостерігати на даху навчальних майстерень автограф «ОТД-78», який залишили студенти III курсу. Поряд з цим «автографом» варто було б додати: «завдяки ректору КДПУ П. І. Шевченку».

За допомогою студентів факультету ЗТД було проведено реконструкцію й оформлення фойє інституту, актові зали, навчальних корпусів. Студенти спеціальності «Трудове навчання» робили добру справу для своєї Alma mater і одночасно отримували нові знання й навички для своєї майбутньої професійної діяльності. І це також дало гарний результат в тому плані, що більшість наших випускників реалізувалися як на педагогічній ниві, так і обіймають керівні посади у багатьох галузях виробництва.

– Як з приходом П. І. Шевченка ректором зростає науковий потенціал факультету?

– Викладачі факультету спрямувалися на творче вдосконалення методичної роботи, на перегляд дидактичного наповнення лабораторій і кабінетів факультету. Факультет посідав провідні позиції серед таких же факультетів вищих педагогічних закладів у всьому Союзі. Вже у лютому 1982 року нами був проведений Всеукраїнський науково-методичний семінар з проблем трудового навчання. Представники Міністерства освіти, декани і завідувачі кафедр з різних міст України були здивовані рівнем матеріальної бази і методичним забезпеченням на факультеті ЗТД нашого інституту. Незабаром було прийнято рішення провести Всесоюзний науковий семінар з трудового навчання, на якому були представлені в грудні 1984 року всі факультети ЗТД Союзу. За результатами семінару ректора інституту П. І. Шевченка і мене як декана факультету нагородили

нагрудники знаками «Отличник просвещения СССР».

– **Розкажіть про співпрацю з Павлом Івановичем уже на посаді проректора інституту.**

– 31-го січня 1989 року Павло Іванович запропонував мені перейти на посаду проректора інституту із заочного навчання і бути відповідальним за організацію трудових справ студентів. На той час доброю традицією було надання підприємствам сільського господарства допомоги під час збору овочів та фруктів. Павло Іванович з повагою ставився до сільгоспвиробників і вимагав від них такого ж ставлення до викладачів і студентів. Коли студенти у вересні та жовтні працювали на колгоспних ланах, він систематично навідувався в трудові табори, цікавився умовами проживання студентів, їх харчуванням, результатами праці. Студенти завжди відзначали доброзичливість ректора, його відкритість до обговорення будь-яких питань студентського життя.

Промовисто свідчить про увагу ректора до проживання студентів у гуртожитках те, що за часи його керівництва навчальним закладом було побудовано два дев'ятиповерхових сучасних студентських гуртожитки. Загальна кількість місць у гуртожитку збільшилася настільки, що це дало можливість стовідсотково забезпечити місцями всіх немісцевих студентів. Студентські гуртожитки педагогічного інституту вважалися кращими серед студентських гуртожитків вузів Дніпропетровської області.

– **Що сприяло тому, що Павло Іванович зміг здійснити так багато доброго?**

– Ректор жив не одною добою, а передбачав стратегічний напрямок розвитку Криворізького педагогічного інституту. Завдяки якостям успішного менеджера в освіті, завдяки великому авторитету Павла Івановича в місті, області і на рівні Міністерства освіти України. Наскільки прислухалися до думки П. І. Шевченка на рівні міністерства може свідчити і те, як заступник міністра освіти В. М. Курило ще у вересні 1979 року представляв майбутнього ректора колективу як фахівця освітянської справи. Виступаючи тоді перед колективом, Павло Іванович поставив три основні завдання: зростання наукового кадрового потенціалу, відкриття нових спеціальностей, поліпшення соціально-побутових умов і зміцнення навчально-матеріальної бази інституту. І всі ці завдання він, будучи ректором, успішно реалізував.

Зараз значна увага починає приділятися розвитку професійно-технічної освіти не лише в межах Кривого Рогу, але й усєї держави. А на той час навчальним майстрам профтехучилищ заборонялося вступати на заочне відділення загальнотехнічних факультетів, підвищувати власний професійний рівень. Павло Іванович, побувавши у Міністерстві, обґрунтував там доцільність, щоб навчальні майстри могли підвищувати власний рівень знань, набували педагогічних, методичних умінь, навчаючись на заочному відділенні ЗТД. У результаті прийняття відповідного рішення, лише на факультеті загальнотехнічних дисциплін нашого інституту кількість зачників збільшилася до 690. І працівники профтехосвіти, дізнавшись про таку ініціативу Павла Івановича, були йому надзвичайно вдячні.

– У чому, на вашу думку, полягає вагомість внеску П. І. Шевченка у розбудову освіти на Криворіжжі?

– Ректор П. І. Шевченко – це ректор-творець. Крім гуртожитків і майстерень, санаторію-профілакторію, був побудований новий навчальний корпус для гуманітарних факультетів. Значне зміцнення матеріальної бази інституту, наполеглива діяльність ректора в підготовці кадрів високої кваліфікації стали базою для відкриття нових факультетів і кафедр інституту. Було відкрито факультети: географічний, історичний, художньо-графічний, іноземних мов. Інститут виріс до того рівня, що зміг готувати вчителів шкіл для викладання практично всіх навчальних дисциплін загальноосвітньої школи.

Будував він не лише корпуси, школи, гуртожитки, але й майбутнє цілих поколінь викладачів та студентів, формував їхні погляди, ставлення до життя і праці. Спілкування з ним було справжньою школою мудрості.

Діяльність П. І. Шевченка на посаді ректора протягом більш як 20 років дозволила підняти інститут на IV-й рівень акредитації і набути статусу державного педагогічного університету. Вклад П. І. Шевченка в розвиток шкільної і вищої педагогічної освіти Кривого Рогу, Дніпропетровської області, певною мірою й України важко переоцінити.

Відзначаючи 90-річницю з дня народження Павла Івановича, потрібно схилити голову перед цією видатною людиною, перед його професійними заслугами, перед його високими людськими

якостями. Павло Іванович Шевченко був упродовж усього свого життя і залишається в пам'яті тих, хто мав щастя з ним працювати, Людиною й Учителем з великої літери!

**Ректор КДПІ П. І. Шевченко і декан факультету ЗТД
В. В. Корольський з учасниками Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Шляхи удосконалення підготовки вчителів трудового
навчання» (1982 р.)**

**Ректор інституту П. І. Шевченко з деканом факультету ЗТД
В. В. Корольським під час всесоюзної наради «Удосконалення
підготовки учителів загальнотехнічних дисциплін» (Кривий Ріг,
Криворізький педінститут, 1984 р.)**

ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ П. І. ШЕВЧЕНКА

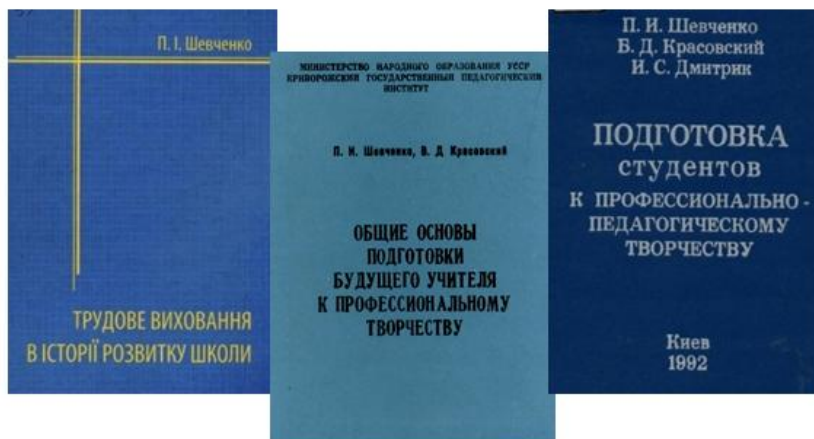

Дисертація та автореферат дисертації

1. Шевченко П. И. Педагогические основы профессиональной ориентации учащихся старших классов общеобразовательной школы на горнорудные и металлургические профессии : дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики» / Научно-исследовательский институт педагогики УССР ; Павел Иванович Шевченко. – Киев, 1978. – 174 с.

2. Шевченко П. И. Педагогические основы профессиональной ориентации учащихся старших классов общеобразовательной школы на горнорудные и металлургические профессии : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики» / Научно-исследовательский институт педагогики УССР ; Павел Иванович Шевченко. – Киев, 1978. – 24 с.

Науково-методичні та навчально-методичні посібники

2009

3. Шевченко П. І. Трудове виховання в історії розвитку школи : курс лекцій [наукове видання] / П. І. Шевченко. – Кривий Ріг : КДПУ, 2009. – 178 с.

1995

4. Шевченко П. І. [ред.] Активизация учебной деятельности школьников : наук.-метод. сборник / редкол.: В. К. Буряк, П. І. Шевченко. – Кривой Рог, 1995. – 212 с.

1994

5. Шевченко П. І. Інструктивно-методичні матеріали по організації педпрактики студентів 4 курсу загальнотехнічного факультету : метод. посібник / В. С. Пікельна, П. І. Шевченко, С. В. Тадян. – Кривий Ріг, 1994.

6. Шевченко П. І. Інструктивно-методичні матеріали по організації педпрактики студентів 5 курсу загальнотехнічного

факультету : метод. посібник / В. С. Пікельна, П. І. Шевченко, С. В. Тадіян. – Кривий Ріг, 1994.

1992

7. Шевченко П. И. Организация свободного времени старшеклассников : учеб. пособие / П. И. Шевченко, А. А. Пермяков. – Киев : Освіта, 1992. – 188 с.

8. Шевченко П. И. Подготовка студентов к профессионально-педагогическому творчеству [наукове видання] / П. И. Шевченко, Б. Д. Красовский, И. С. Дмитрик. – Київ : Наук. думка, 1992. – 148 с.

1991

9. Шевченко П. И. Общие основы подготовки будущего учителя к профессиональному творчеству : учеб.-метод. пособие / П. И. Шевченко, В. Д. Красовский. – Днепропетровск, 1991. – 105 с.

10. Шевченко П. И. Организация досуга школьников : [метод. рекомендации по проведению факультативных занятий. Ч. 1] / П. И. Шевченко, А. А. Пермяков. – Кривой Рог, 1991. – 80 с.

1989

11. Шевченко П. И. Воспитывать патриотов-интернационалистов / П. И. Шевченко. – Киев : Общество «Знание» УССР, 1989. – 32 с. – (сер. 7 «Педагогическая», № 13).

1984

12. Шевченко П. И. [ред.] Повышения качества усвоения студентами материала общественных дисциплин средствами лекционных занятий : [метод. рекомендации студентам по усвоению материала лекционных курсов и подготовке к занятиям / под ред. П. И. Шевченко]. – Кривой Рог, 1984. – 57 с.

1981

13. Шевченко П. І. [ред.] Схеми-рекомендації з загальних основ педагогіки / уклад. Д. Т. Федоренко / за ред. П. І. Шевченка. – Дніпропетровськ, 1981. – 17 с.

1977

14. Шевченко П. И. Оценочные таблицы физического развития детей дошкольного возраста г. Кривого Рога [метод. Рекомендации] / В. И. Филиппов, В. П. Дьяконов, И. А. Стешенко, П. И. Шевченко]. – Кривой Рог, 1977. – 16 с.

Публікації в збірниках наукових праць і матеріалах наукових конференцій

2006

15. Шевченко П. І. Джон Дьюї про трудове виховання учнів у школі і підготовку їх до життя / П. І. Шевченко // Особистісно-орієнтоване навчання і виховання учнівської та студентської молоді : зб. наук. праць / за ред. Т. І. Сущенко. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 38. – С. 395-401.

16. Шевченко П. І. Підготовка вчителя до професійно-педагогічної діяльності / П. І. Шевченко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. праць / за ред. Т. І. Сущенко. – Київ ; Запоріжжя, 2006. – Вип. 16. – С. 3-7.

17. Шевченко П. І. Профільне навчання учнів в 10-12 класах середньої загальноосвітньої школи / П. І. Шевченко // Сучасні технології навчання майбутніх учителів праці : матер. Всеукр. наук.-практ. конференції. – Кривий Ріг, 2006. – С. 118-126.

2005

18. Шевченко П. І. Проблеми виховання духовності в процесі діяльності в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / П. І. Шевченко // Культура – Мистецтво – Освіта : наук.-метод. збірник / редкол.: В. В. Белікова, І. В. Могілей, О. І. Шрамко. – Кривий Ріг, 2005. – С. 5-6.

2004

19. Шевченко П. І. Джон Дьюї про трудове виховання учнів у школі та підготовку їх до життя / П. І. Шевченко // Особистісно орієнтоване навчання і виховання учнівської та студентської молоді : зб. наук. праць / за ред. В. С. Пікельної. – Кривий Ріг, 2004. – Вип. 5. – С. 16-25.

20. Шевченко П. І. А. С. Макаренко про трудове навчання / П. І. Шевченко // Трудова та професійна підготовка молоді на засадах особисто-орієнтованого підходу : зб. наук. праць. – Кривий Ріг, 2004. – Вип. 6. – С. 19-29.

21. Шевченко П. І. Об укреплении просветительных взаимосвязей украинского и русского народов во второй половине XVII – XVIII вв. / П. І. Шевченко // Україна і Росія: досвід історичних зв'язків та перспективи співробітництва : зб. наук. праць / за ред. О. І. Кожухаря, В. О. Ветохіної. – Кривий Ріг, 2004. – С. 325-336.

22. Шевченко П. І. Проблеми виховання духовності в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / П. І. Шевченко // Актуальні проблеми духовності : зб. наук. праць / за ред. Т. А. Хорольської. – Кривий Ріг, 2004. – Вип. 5. – С. 300-322.

2003

23. Шевченко П. І. Розвиток особистості в процесі навчання і виховання в умовах середньої загальноосвітньої школи / П. І. Шевченко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. праць. – Київ ; Запоріжжя, 2003. – Вип. 26. – С. 91-96.

2002

24. Шевченко П. І. Педагогічні погляди Роберта Оуена та сучасна освіта / П. І. Шевченко // Трудова та професійна підготовка молоді: проблеми та шляхи їх розв'язання : зб. наук. праць. – Кривий Ріг, 2002. – Вип. 4. – С. 12-17.

25. Шевченко П. І. К. Д. Ушинський про трудове виховання і роль праці в житті людини / П. І. Шевченко // Розвиток особистості в

системах трудової та професійної підготовки молоді: матер. Всеукр. наук.-практ. конференції. – Кривий Ріг, 2002. – С. 10-17.

2001

26. Шевченко П. І. Основи вдосконалення викладання педагогічних дисциплін в умовах перебудови вищої школи / П. І. Шевченко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. праць. – Київ; Запоріжжя, 2001. – Вип. 20. – С. 12-17.

27. Шевченко П. І. Підготовка до праці і роль «сродности» в житті людини в спадщині Г. С. Сковороди / П. І. Шевченко // Україна: минуле і сучасність: зб. наук. праць / редкол.: Б. І. Андрусишин, В. Й. Борисенко, І. Д. Камчугова. – Кривий Ріг, 2001. – С. 192-203.

28. Шевченко П. І. Формування духовності в процесі трудової діяльності в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / П. І. Шевченко // Трудова та професійна підготовка молоді: проблеми і перспективи: зб. наук. праць. – Кривий Ріг, 2001. – Вип. 3. – С. 8–15.

2000

29. Шевченко П. І. Криворізький державний педагогічний університет: вчора, сьогодні і завтра / П. І. Шевченко // Суспільне життя Криворіжжя на межі тисячоліть: матер. Першої Криворізької міської наук.-практ. конф., присвяченої 225-річчю Кривого Рога і 70-річчю Криворізького державного педагогічного університету. – Кривий Ріг, 2000. – С. 51-55.

30. Шевченко П. І. Про деякі шляхи реформування сучасної вищої школи / П. І. Шевченко, В. С. Пікельна // Трудова та професійна підготовка молоді: проблеми і перспективи: зб. наук. праць. – Кривий Ріг, 2000. – Вип. 2. – С. 7-14.

1999

31. Шевченко П. І. Джон Локк про трудове виховання / П. І. Шевченко // Викладання і виховання в початкових класах

національної школи : навч.-метод. збірник / упоряд. та заг. ред. О. О. Любар, Д. Т. Федоренко. – Кривий Ріг, 1999. – Вип. 4. – С. 4-7.

1998

32. Шевченко П. І. Науково-дослідна робота студентів як засіб формування творчої особистості майбутнього вчителя / П. І. Шевченко, О. М. Микитюк // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць / за заг. ред. В. І. Євдокимова, О. М. Микитюка. – Харків, 1998. – Вип. 8-9. – С. 7-15.

33. Шевченко П. І. Педагогічна творчість вчителя / П. І. Шевченко // Допрофесійна педагогічна підготовка учнівської молоді в контексті реалізації цільової комплексної програми «Вчитель» : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 8-10 квітня 1998 р. – Кривий Ріг-Дніпропетровськ, 1998. – С. 32-33.

34. Шевченко П. І. Про певні шляхи реформування сучасної вищої школи / П. І. Шевченко, В. С. Пikelьна // Теорія і практика підготовки вчителя праці : зб. наук. праць. – Кривий Ріг, 1998. – Ч. 2.

35. Шевченко П. І. Розвиток творчих здібностей майбутніх учителів як фактор успішної роботи з обдарованими школярами / П. І. Шевченко // Методичні проблеми учнівських і студентських олімпіад та особливості роботи з обдарованою молоддю : матер. Всеукр. конф., Київ, 17-20 листопада 1997 р. – Київ, 1998. – С. 303-308.

36. Шевченко П. І. В. О. Сухомлинський про педагогічну творчість вчителя / П. І. Шевченко // Придніпровський науковий вісник. Сер. Філологія. Педагогіка. – 1998. – № 1-2 (98-99). – С. 3-6.

37. Шевченко П. І. Трудове навчання і трудове виховання та підготовка молоді до життя в педагогічній спадщині Я. А. Коменського / П. І. Шевченко // Придніпровський науковий вісник. Сер. Філологія. Педагогіка. – 1998. – № 122 (189). – С. 3-9.

1997

38. Шевченко П. І. Песталоцці про розвиток теорії елементарної освіти та формування духовності / П. І. Шевченко // Актуальні проблеми духовності : зб. наук. доп. та реферативних викладів повідомлень II Всеукр. конф. у Кривому Розі / за ред. Т. А. Хорольської. – Кривий Ріг, 1997. – Вип. 2. – С. 291-296.

39. Шевченко П. І. В. О. Сухомлинський про виховання творчості в учнів початкової школи / П. І. Шевченко // Викладання і виховання в початкових класах національної школи : навч.-метод. збірник. – Кривий Ріг, 1997. – Вип. 2. – С. 8-16.

1996

40. Шевченко П. І. Ідея гуманізму в педагогічній спадщині Яна Амоса Коменського / П. І. Шевченко // Проблеми гуманізації навчально-виховного процесу в педагогічній теорії та практиці української школи : матер. наук.-практ. конф., Кривий Ріг, 28-29 березня 1996 р. : у 3 ч. – Кривий Ріг, 1996. – Ч. 1. – С. 12-15.

1995

41. Шевченко П. І. Ідеї загальнолюдського виховання в статті М. І. Пирогова «Питання життя» / П. І. Шевченко // Перші Всеукраїнські Пироговські читання (до 185-річчя з дня народження), Вінниця, 12-13 жовтня 1995 р. : матер. Всеукр. конференції. – Вінниця, 1995. – С. 77-78.

42. Шевченко П. І. Концепція підготовки вчителя праці в системі модульного навчання в педвузі / П. І. Шевченко, В. С. Пікельна // Сучасні проблеми підготовки вчителя праці : матер. наук.-практ. конф., Кривий Ріг, 19-20 жовтня 1995 р. – Кривий Ріг, 1995. – С. 5-16.

43. Шевченко П. І. Питання трудового виховання в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / П. І. Шевченко // Сучасні проблеми підготовки вчителя праці : матер. наук.-практ. конф., Кривий Ріг, 19-20 жовтня 1995 р. – Кривий Ріг, 1995. – С. 58-64.

44. Шевченко П. І. Підготовка студентів к професійному творчеству / П. І. Шевченко // Новые технологии в системе

неперервного образования : матер. междунар. науч.-практ. конф., Минск, 30-31 мая 1995 г. : сб. науч. статей. – Минск, 1995. – Т. 3. – С. 453-459.

45. Шевченко П. І. Професійно-педагогічна творчість в сучасній школі / П. І. Шевченко // Трудове навчання і виховання в сучасній загальноосвітній та професійній школі : зб. наук.-метод. матеріалів. – Кривий Ріг, 1995.– Вип. 1. – С. 1-9.

46. Шевченко П. І. В. А. Сухомлинский о воспитании духовности у школьника / П. І. Шевченко // Актуальні проблеми духовності : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. в Кривому Розі / ред. кол.: Т. А. Хорольська, Я. В. Шрамко, М. М. Холін. – Кривий Ріг, 1995. – С. 181-187.

1994

47. Шевченко П. І. Концепція духовності в спадщині В. О. Сухомлинського / П. І. Шевченко // Літературознавство, «Просвіта» і духовний ідеал українця : матер. Всеукр. наук.-практ. конференції / за ред. В. К. Буряка. – Кривий Ріг, 1994. – С. 13.

48. Шевченко П. І. Педагогічні ідеї Григорія Сковороди / П. І. Шевченко // Філософська, педагогічна та літературно-мистецька спадщина Григорія Сковороди : матер. Всеукр. міжвузівських сквородинських читань з нагоди 200-річчя з дня смерті мислителя. – Кривий Ріг, 1994. – С. 71-78.

49. Шевченко П. І. Про деякі умови розвитку творчих здібностей студентів педвузів / П. І. Шевченко // Нива знань : інформаційно-педагогічний альманах. – Дніпропетровськ, 1994. – № 4. – С. 3.

50. Шевченко П. І. Розвиток технічного мислення студентів при вивченні дисциплін «Практикум у навчальних майстернях» та «Технічна творчість учнів» / П. І. Шевченко // Удосконалення підготовки вчителя праці в сучасних умовах : зб. наук. тез наук.-практ. конференції. – Бердянськ, 1994. – С. 51-52.

1993

51. Шевченко П. И. О подготовке студентов к творческой деятельности / П. И. Шевченко // Диагностика и прогнозирование социально-экономических процессов : матер. междунар. конференции. – Киев, 1993. – С. 53-63.

1992

52. Шевченко П. И. Вимоги до особистості викладача вузу в процесі підготовки студентів до педагогічної творчості / П. И. Шевченко // Формування професіоналізму майбутніх педагогів в умовах педагогічного вузу : тези доп. та повідомлення наук.-практ. конференції. – Кривий Ріг, 1992. – Ч. 1. – С. 28-30.

53. Шевченко П. И. Воспитание самостоятельности как условие подготовки студентов к профессионально педагогическому творчеству / П. И. Шевченко, Б. Д. Красовский // Организация и содержание производственного труда учащихся и студенческой молодежи в условиях перехода к рыночным отношениям : межвуз. семинар, май 1992 г. : тезисы докладов. – Кривой Рог, 1992. – С. 41-42.

54. Шевченко П. И. О подготовке студентов к профессионально-педагогическому творчеству / П. И. Шевченко // Организация и содержание производственного труда учащихся и студенческой молодежи в условиях перехода к рыночным отношениям : межвуз. семинар, май 1992 г. : тезисы докладов. – Кривой Рог, 1992. – С. 26-33.

1983

55. Шевченко П. И. Дидактические требования к проведению профессиональной ориентации / П. И. Шевченко // Рекомендации по организации методической работы на факультетах подготовки учителей общетехнических дисциплин / П. И. Шевченко. – Киев, 1983. – С. 42-46.

56. Шевченко П. И. Достижения педагогического образования и их отражение в учебном процессе / П. И. Шевченко // Педагогические основы улучшения подготовки учителей : методические рекомендации по использованию достижений

социалистической педагогики в учебно-воспитательном процессе / под ред. В. И. Ткачука. – Днепропетровск, 1983. – С. 3-10.

1980

57. Шевченко П. И. Педагогический опыт и основные направления учебно-воспитательного процесса / П. И. Шевченко // Методические материалы Криворожского государственного педагогического института : к 50-летию юбилею КГПИ. – Кривой Рог, 1980. – С. 6-13.

1977

58. Шевченко П. И. О подготовке родителей к проведению профессиональной ориентации / П. И. Шевченко // Дидактика и теория воспитания. Вопросы упорядочения и моделирования в учебно-воспитательном процессе : сб. науч. трудов. – Днепропетровск, 1977. – С. 97-101.

1976

59. Шевченко П. И. Подготовка учащихся к работе в горнорудной промышленности / П. И. Шевченко // Школа и производство : сб. науч. трудов. – Киев, 1976.

1975

60. Шевченко П. И. Профориентационная работа с учащимися в процессе профессиональной подготовки шоферов в межшкольном автокомплексе / П. И. Шевченко // Дидактика и теория воспитания : сб. науч. трудов. – Днепропетровск, 1975.

1974

61. Шевченко П. И. Использование факультативных занятий в профориентационной работе / П. И. Шевченко // Всестороннее развитие и развитие способностей учащихся при факультативном обучении : матер. конф. – Москва, 1974.

Статті в періодичних виданнях

2005

62. Шевченко П. І. Трудове виховання в педагогічній спадщині Софії Русової / П. І. Шевченко // Рідна школа. – 2005. – № 8. – С. 79-81.

2004

63. Шевченко П. І. Проблеми трудового навчання і виховання в педагогічній спадщині Г. Кершенштейнера / П. І. Шевченко // Рідна школа. – 2004. – № 6. – С. 61-64.

2000

64. Шевченко П. І. М. П. Драгоманов про розвиток освіти в Україні / П. І. Шевченко // Рідна школа. – 2000. – № 9. – С. 77-79.

1995

65. Шевченко П. І. Тайним знанням навчаймося / П. І. Шевченко // Рідна школа. – 1995. – № 2-3. – С. 24-25.

1990

66. Шевченко П. І. Воспитывать правдой истории / П. І. Шевченко, И. Д. Камчугова / Вестник высшей школы. – 1990. – № 2. – С. 64-65.

1989

67. Шевченко П. І. Вільний час старшокласників / П. І. Шевченко, О. А. Пермяков // Радянська школа. – 1989. – № 9. – С. 37-41.

68. Шевченко П. І. Керівництво вільним часом старшокласників / П. І. Шевченко, О. А. Пермяков // Радянська школа. – 1989. – № 12. – С. 22-28.

69. Шевченко П. І. Якою бути школі / П. І. Шевченко // Початкова школа. – 1989. – № 7 – С. 6-7.

1988

70. Шевченко П. И. Воспитание у учащихся культуры восприятия в кино / П. И. Шевченко, А. А. Пермяков // Начальная школа. – 1988. – № 2. – С. 76-78.

71. Шевченко П. И. Культуру сприймання кіно – дітям / П. И. Шевченко, О. А. Пермяков // Початкова школа. – 1988. – № 1. – С. 61.

72. Шевченко П. И. Посилювати професійну спрямованість підготовки майбутнього вчителя / П. И. Шевченко // Початкова школа. – 1988. – № 10. – С. 5-7.

1986

73. Шевченко П. И. Формування духовних потреб учнів профтехучилищ / П. И. Шевченко, О. А. Пермяков // Радянська школа. – 1986. – № 11. – С. 68-72.

1985

74. Шевченко П. И. Єдність навчання і виховання / П. И. Шевченко, В. К. Буряк // Радянська школа. — 1985. – № 3 – С. 18-22.

1979

75. Шевченко П. И. Об ориентации учащихся на рабочие профессии (из опыта работы учителя химии) / П. И. Шевченко // Химия в школе. – 1979. – № 4. – С. 69-71.

1978

76. Шевченко П. И. Классный руководитель и профориентация учащихся (опыт 42-й средней школы г. Кривого Рога) / П. И. Шевченко // Народное образование. – 1978. – № 4. – С. 74.

77. Шевченко П. И. Міжшкільні комбінати і орієнтація учнів на робітничі професії / П. И. Шевченко // Радянська школа. – 1978. – № 6. – С. 87-91.

78. Шевченко П. И. Опыт активного участия в профориентационной работе школьной комсомольской

організації / П. І. Шевченко // Советская педагогика. – 1978. – № 10.

79. Шевченко П. И. Ориєнтація учасників на горнорудні та металургічні професії / П. І. Шевченко // Вечерня середня школа. – 1978. – № 4. – С. 32-34.

80. Шевченко П. И. Професійна орієнтація учасників на горнорудні та металургічні професії / П. І. Шевченко // Фізика в школі. – 1978. – № 3. – С. 28-31.

1977

81. Шевченко П. И. Вплив виробничого оточення на формування професійної спрямованості школярів / П. І. Шевченко // Радянська школа. – 1977. – № 12. – С. 69-75.

82. Шевченко П. И. О професійній орієнтації учасників / П. І. Шевченко // Історія в школі. – 1977. – № 5.

83. Шевченко П. И. Ориєнтація на горнорудні та металургічні професії / П. І. Шевченко // Школа та виробництво. – 1977. – № 8.

84. Шевченко П. И. Професійна орієнтація учасників / П. І. Шевченко // Географія в школі. – 1977. – № 4. – С. 53-55.

85. Шевченко П. И. Професійна робота з учнями / П. І. Шевченко // Українська мова і література в школі. – 1977. – № 8. – С. 52-58.

86. Шевченко П. И. Факультативні заняття і орієнтація школярів на гірничі та металургічні професії / П. І. Шевченко // Радянська школа. – 1977. – № 2. – С. 71-73.

87. Шевченко П. И. Школа молодого горняка / П. І. Шевченко // Народне образование. – 1977. – № 3.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО ЖИТТЯ ТА ПЕДАГОГІЧНУ Й ГРОМАДСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

2019

88. Крамаренко Т. **Павло Шевченко** - півстоліття в освіті : У ці дні Кривий Ріг вшановує світлу пам'ять людини, що всю себе віддала нашому славному місту / Тетяна Крамаренко, Микола Крамаренко // Домашня газета. – 2019. – 28 серпня (№35). – С. 7.

89. **Шевченко Павло Іванович** – український педагог та організатор освіти, ректор Криворізького державного педагогічного університету [відомі випускники Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://wikiinfo.mdpu.org.ua/index.php?title=Харківський національний педагогічний університет імені Григорія Сковороди](http://wikiinfo.mdpu.org.ua/index.php?title=Харківський_національний_педагогічний_університет_імені_Григорія_Сковороди).

2018

90. Крамаренко Т. Г. Еліта криворізької педагогіки. Професор **Павло Іванович Шевченко** / Т. Г. Крамаренко // Педагогічні замальовки : нариси / Т. Г. Крамаренко. – Кривий Ріг, 2018. – С. 16. – Див. електрон. версію: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/2007>.

91. Будівничий Криворізького державного педагогічного університету: Пам'яті ректора (1979-2000 рр.) КДПІ/КДПУ **Шевченка Павла Івановича** [Електронний ресурс] / автор відео *Володимир Ківа* // YouTube. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=nbYiWZwb5pY>.

2017

92. Дороніна Т. Нестримний дух наукового пошуку **Павла Шевченка** [3 січня 2017 року – 10 років з дня смерті професора, ректора КДПІ/КДПУ 1979-2000 рр.] / Т. Дороніна // Червоний гірник. – 2017. – № 1. – С. 15.

2015

93. Шевченко Павло Іванович // Професори Криворізького педагогічного / упоряд. В. А. Фінічева, О. А. Дікунова ; редкол.: Я. В. Шрамко (голова), О. А. Остроушко, В. П. Лисечко, І. В. Шелевицький, Л. В. Бурман, Г. М. Віняр, М. В. Варданян (літ. ред.). – Кривий Ріг, 2015. – С. 155-156.

94. Шевченко Павло Іванович – ректор (1979-2000 рр.) Криворізького державного педагогічного університету // Освітньо-інтелектуальний центр Дніпропетровщини (до 85-річчя заснування Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет») : бібліографічний покажчик / упоряд. і бібліогр. ред. О. А. Дікунова, за ред. О. М. Кравченко. – Кривий Ріг, 2015. – С. 29-31. – Див. електрон. версію: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/299>

2014

95. Життєвий і трудовий шлях професора **Шевченка Павла Івановича** (1929-2007) / Л. В. Гура, Г. Ємельова, О. М. Драшко, В. А. Яковлева // Підвищення якості освіти в професійній підготовці майбутніх вчителів : матер. Всеукр. наук. конф., 2-3 жовтня 2014 р. / гол. ред. З. П. Бакум ; ред. кол.: Л. О. Савченко, О. А. Лаврентьєва, Н. В. Волкова, Ю. С. Кулінка. – Кривий Ріг, 2014. – С. 5-11.

96. Життя, присвячене освіті: 85 років з дня народження **П. І. Шевченка** (1929-2007), заслуженого вчителя Української РСР, кандидата педагогічних наук, професора, ректора Криворізького державного педагогічного інституту/ університету з 1979 по 2000 р. [спогади: Я. Шрамка, І. Козаченка, С. Федоріва, Н. Полікова, В. Сьомка] // Червоний гірник. – 2014. – № 64 (28 серпня). – С. 11.

97. У пам'яті колег і студентів [85 років з дня народження **П. І. Шевченка**] // Університетські новини. – 2014. – вересень.

98. Фундатор педагогічної освіти Кривбасу **Павло Іванович Шевченко** (до 85-річчя від дня народження ректора (1979–2000 рр.) Криворізького державного педагогічного інституту/університету : біобібліографічний покажчик / Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет» ; упоряд. і бібліогр. ред. О. А. Дікунова ; за ред. О. М. Кравченко. – Кривий Ріг, 2014. – 32 с. – Див. електрон. версію: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/253>

2013

99. **Шевченко Павел Иванович** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Шевченко,_Павел_Иванович

100. **Шевченко Павло Іванович** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Шевченко_Павло_Іванович.

101. Пам'яті **Павла Івановича Шевченка**, заслуженого учителя УРСР, кандидата педагогічних наук, професора, ректора Криворізького державного педагогічного інституту (університету) з 1979 по 2000 р. [спогади професорів і викладачів Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «КНУ»: Я. В. Шрамка, А. С. Лобанової, В. В. Корольського, І. С. Зоренко, Г. М. Мельничук, М. О. Дуднікова] // Червоний гірник. – 2013. – № 1 (3 січня). – С. 4. – Див. електрон. версію: http://girnyk.com.ua/sites/default/files/03_01_small.pdf.

2011

102. Шевченко Павло Іванович (1929-2007) – педагог, науковець, ректор Криворізького державного педагогічного університету у 1979-2000 рр. // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Дніпропетровська область / НАПН України ; Інститут вищої освіти ; МГО Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи ; редкол.: В. П. Андрущенко та ін. – Київ, 2011. – С. 100-102.

2009

103. Видатній людині та справжньому вчителю присвячується [про **Шевченка Павла Івановича**] // Університетські новини. – 2009. – № 3. – С. 2-3.

104. Голуб О. Відкриття меморіальної дошки **Павлу Івановичу Шевченку** / О. Голуб // Університетські новини. – 2009. – № 4. – С. 1.

105. Дреєва Т. Найкращому ректору, вчителю, науковцю [відкриття меморіальної дошки на честь **П. І. Шевченка**] / Т. Дреєва // Червоний гірник. – 2009. – 31 серпня. – С. 1.

106. Кондрашова Л. В. Науково-освітній потенціал педагогічного університету [**П. І. Шевченко** – багаторічний ректор Криворізького державного педагогічного інституту/університету] / Л. В. Кондрашова // Університетські новини. – 2009. – № 2. – С. 1.

107. Кондрашова Л. В. Про автора книги [**Павла Івановича Шевченка**] / Л. В. Кондрашова // Трудове виховання в історії розвитку школи : курс лекцій / П. І. Шевченко. – Кривий Ріг, 2009. – С. 4-5.

108. Корольський В. В. Життя, віддане освіті (пам'яті **П. І. Шевченка**) / В. В. Корольський // Університетські новини. – 2009. – № 3. – С. 2.

109. Меморіальна дошка на честь колишнього ректора КДПУ **Шевченка Павла Івановича** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://krmisto.gov.ua/ua/kiosk/rc_culture/plaques/detail/id/96.html

2007

110. Пам'ятаймо: **Павло Іванович Шевченко** [некролог] // Університетські новини. – 2007. – січень.

2006

111. Кафедра педагогіки і методики трудового навчання [завідувач кафедри **Павло Іванович Шевченко**] // Психолого-педагогічні кафедри вищих навчальних закладів України / за ред. Б. М. Жебровського. – Київ, 2006. – С. 37-40.

2005

112. Бухтіяров В. П. **Шевченко Павло Іванович** – ректор (1979-2000 рр.) Криворізького державного педагогічного інституту/університету / В. П. Бухтіяров // Енциклопедія Криворіжжя : 230-річчю з дня заснування Кривого Рогу присвячується : у 2 т. / упоряд. В. П. Бухтіяров. – Кривий Ріг, 2005. – Т. 2. – С. 745.

113. **Шевченко Павло Іванович** – завідувач кафедри педагогіки та методики трудового навчання // Криворізький державний педагогічний університет – 75 років / редкол.: В. К. Буряк, В. П. Лисечко, Г. М. Віняр. – Кривий Ріг, 2005. – С. 62-63.

2004

114. Той, хто розбудовує університети : ректору КДПУ **Павлу Івановичу Шевченку** – 75 років // Університетські новини. – 2004. – № 6. – С. 2.

115. **Шевченку Павлу Івановичу** – 75 років [вітання редакції «Рідна школа»] // Рідна школа. – 2004. – № 12. – С. 44.

2000

116. Сторінки історії Криворізького державного педагогічного університету. **Павло Іванович Шевченко** – ректор в 1979-2000 рр.

// Криворізькому державному педагогічному університету – 70 / за заг. ред. В. К. Буряка. – Кривий Ріг, 2000. – С. 6-7.

1999

117. Чубенко Є. Апостол педагогіки Кривбасу (до 70-річчя від дня народження ректора КДПУ **П. І. Шевченка**) / Є. Чубенко // Червоний гірник. – 1999. – № 130-131. – С. 1.

1997

118. Павло Іванович Шевченко: *Ми переконані: професія вчителя ще буде престижною* [інтерв'ю з Павлом Івановичем Шевченко – ректором КДПУ] // Червоний гірник. – 1997. – 6 вересня.

1989

119. Студент і його права. Їх значно розширило Тимчасове Положення про вищу школу [інтерв'ю з Павлом Івановичем Шевченко – ректором КДПУ / інтерв'ю вела Л. Поліщук] // Червоний гірник. – 1989. – 6 вересня.

120. Школа. Учитель. Учень [інтерв'ю з Павлом Івановичем Шевченко – ректором КДПУ, головою міської ради з народної освіти / інтерв'ю вела Л. Поліщук] // Червоний гірник. – 1989. – 14 січня.

1983

121. Павло Іванович Шевченко: *Наш ворог – війна* [інтерв'ю з головою міського комітету захисту миру, ректором КДПУ Павлом Івановичем Шевченко / інтерв'ю вів В. Сушкевич] // Червоний гірник. – 1983. – 30 грудня.

ДОКУМЕНТИ, НАГОРОДИ

Використані фото *Станіслава Лебединського*.

Посвідчення ректора Криворізького педінституту

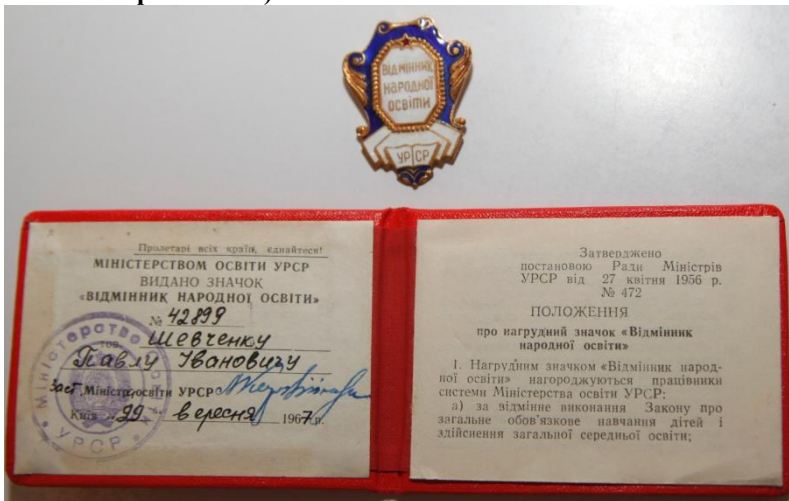

Орден Трудового Червоного Прапора (20 липня 1971, 15 березня 1976)

Орден Дружбы народов (20 серпня 1986)

Посвідчення про те, що П. І. Шевченку видано значок «Відмінник народної освіти» (29.09.1967)

Посвідчення про присвоєння П. І. Шевченку почесного звання «Заслужений вчитель Української РСР» (2 березня 1976 року).

Посвідчення про нагородження П. І. Шевченка «Почесною медалью фонду миру» (1986 р.)

Посвідчення про нагородження П. І. Шевченка медаллю А. С. Макаренка (12. 03.1985 р.)

Посвідчення про нагородження П. І. Шевченка знаком «Отличник просвещения СССР» (14.12.1987)

Посвідчення про нагородження П. І. Шевченка медаллю К. Д. Ушинського (13.07.1989)

Посвідчення про нагородження медаллю «Ветеран праці» (1997)

Медаль «Захиснику Вітчизни» (1999 р.)

Посвідчення про нагородження П. І. Шевченка відзнакою виконкому Криворізької міської ради – нагрудним знаком «За заслуги перед містом» (10 травня 2000 р.)

ФОТОМИТТЄВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Використані фото Станіслава Лебединського, світлини з архівів З. П. Шевченко, Я. В. Шрамка, В. В. Корольського, В. О. Ківи, музею КДПУ.

П. І. Шевченко: від студента до ректора

П. І. Шевченко (у центрі) з освітянами Криворіжжя

П. І. Шевченко з освітянами Криворіжжя

П. І. Шевченко з освітянами Криворіжжя

**Ректор інституту П. І. Шевченко з деканом факультету ЗТД
В. В. Корольським під час загальних зборів факультету (1983 р.)**

П. І. Шевченко з Олександром Опанасовичем Любаром

П. І. Шевченко з учасниками Всесоюзної науково-практичної конференції з проблем трудового навчання (1984 р.)

П. І. Шевченко під час виступу на конференції

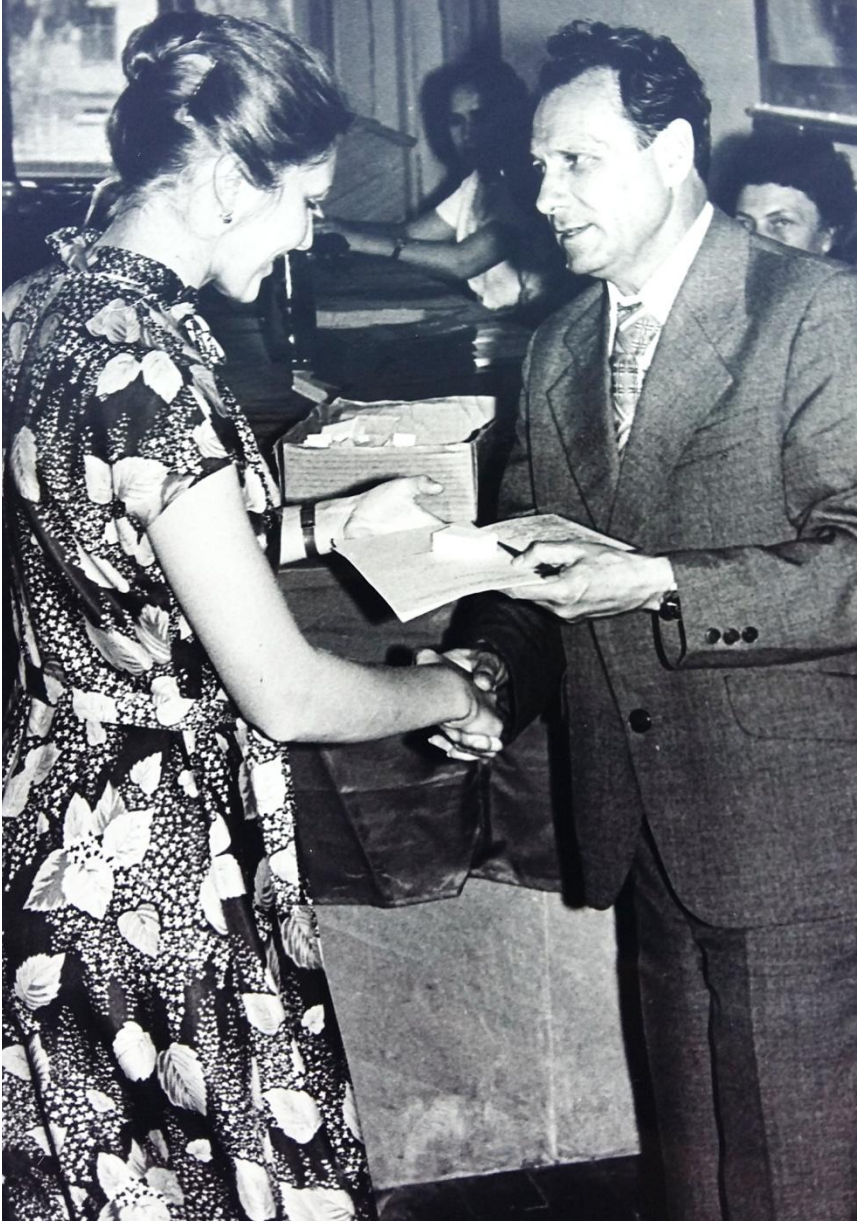
За трибуною П. І. Шевченко

Ректор інституту П. І. Шевченко і декан факультету ЗТД В. В. Корольський ознайомлюють учасників Всесоюзної науково-практичної конференції з проблем трудового навчання з навчальними майстернями факультету ЗТД (1984 р.)

П. І. Шевченко і А. І. Сологуб (другий ряд згори, праворуч) з учасниками Всесоюзного з'їзду працівників народної освіти (Москва, 1988 р.)

Ректор П. І. Шевченко вручає дипломи випускникам педінституту

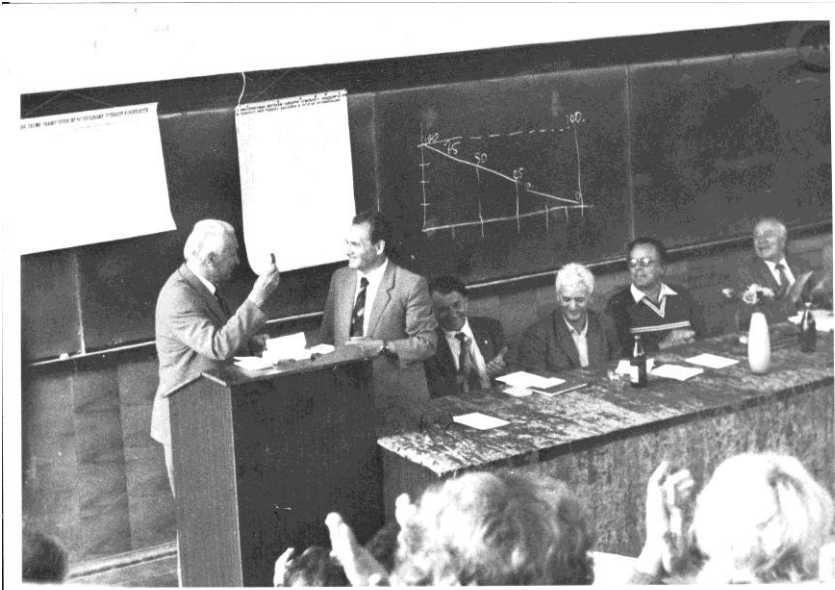
П. І. Шевченко вручає дипломи випускникам педінституту

П. І. Шевченко (праворуч) вручає вітальний адрес В. О. Ківі

Ректор П. І. Шевченко у робочому кабінеті.

Академік В. А. Ковда (ліворуч) вручає ювілейну медаль Всесоюзного товариства ґрунтознавства ректору КДПІ П. І. Шевченку (червень, 1986)

Робочі моменти. Ректор КДШ П. І. Шевченко з керівником народної хорової капели, деканом музично-педагогічного факультету А. О. Балабаном (ліворуч).

П. І. Шевченко під час зустрічі з ветеранами праці

П. І. Шевченко під час зустрічі з ветеранами.

П. І. Шевченко (праворуч) під час зустрічі з ветеранами.

П. І. Шевченко (в центрі) під час зустрічі з ветеранами.

П. І. Шевченко перетягує з колегами каната (Спартакіада, 1985 р.).

З колегами на екскурсії в Литві (1988 р.)

З колегами на екскурсії в Литві (1988 р.)

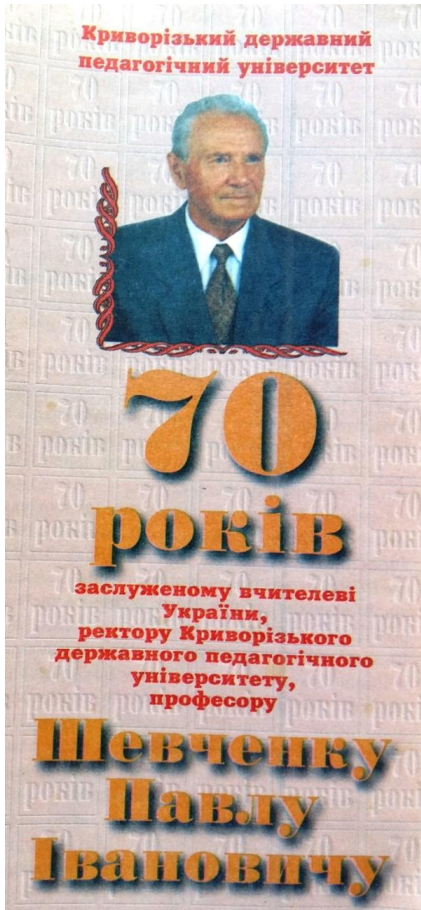
З колегами на екскурсії в Литві (1988 р.)

**Фото на згадку про атестацію Криворізького пединституту,
14.05.1996.**

**Привітання П. І. Шевченку до 70-річного ювілею від президента
України Л. Д. Кучми.**

З буклету до 70-річчя
П. І. Шевченка

Привітання ректору
П. І. Шевченку від учителів
Солонянського району
Дніпропетровської області,
випускників КДПШ з нагоди його
70-річчя.

П. І. Шевченко під час зустрічі з колегами факультету мистецтв

Подарунок ректору КДПУ П. І. Шевченку від колег факультету мистецтв з нагоди 70-річного ювілею (1999 р.)

П. І. Шевченко з колегами індустріально-педагогічного факультету

**Рудеву В. І. 70 (1 березня 2002 року). На фото (зліва направо)
В. Г. Косоговська, П. І. Шевченко, В. І. Рудев, В. Д. Котко**

ПАМ'ЯТАЄМО

ПАМ'ЯТЬ ВДЯЧНИХ СЕРДЕЦЬ

ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАЙКРАЩОМУ РЕКТОРУ, ВЧИТЕЛЮ, НАУКОВЦЮ

Меморіальну дошку встановлено на честь **ШЕВЧЕНКА ПАВЛА ІВАНОВИЧА** (30.08.1929-03.01.2007) викладавчого апарату Української РСР, викладача педагогічних наук, професора, ректора Криворізького державного педагогічного університету в 1978 по 2000 р.

12 років тому в «Червоному гірнику» було опубліковано матеріал про найкращого ректора Кривого Рогу, який користується невяною повагою серед студентів. За опитуваннями комітету молоді таким було визнано Павла Шевченка - ректора Криворізького педагогічного інституту.

Тетяна Дресва, Андрій Трубицін (фото), кор. «ЧГ»

Нині його вже немає серед нас. Заслужений вчитель України, професор, депутат міської ради, нагороджений за трудову діяльність численними державними нагородами. Достойне місце серед них зайняв відзнака від землеква - «За заслуги перед містом». Такі неординарні люди не йдуть просто так у небуття. Внесок Павла Івановича в розбудову освіти міста залишається неоспорним.

Врача біля головного корпусу КДПУ, який Шевченко очолював протягом 21 року (з 1979 по 2000), відбулась церемонія вшанування пам'яті учителя - відкриття меморіальної дошки на його честь. Нечасто зустріч стільки красномовних епітетів на здрусу «Вісті з держави». Колеги Павла Івановича їх не шкодували: тепло і щиро згадували, якою толерантною, тактовною і чуйною людиною він був. Справжній інтелектуал, теоретик і практик педагогічної думки (видав більше 100 наукових праць). Умів цінувати роботу, виконану на високому рівні, переживав проблеми викладачів і студентів, перекладаючи їх вирішення на свої плечі. На думку викладачів університету, це завдяки його зусиллям вуз став флагманом гуманітарної освіти в місті, а нині є повністю акредитованим за I рівнем. Під керівництвом Шевченка інститут отримав нові навчальні корпуси, майстерні, гуртожитки.

Починав Павло Іванович шкільним учителем, викладав історію в СШ № 70, працював заступником заступника ректору № 90, а в 1965 року очолював міський відділ освіти. Всі, хто мав честь працювати поряд, запам'ятали його неабайдужим до проблем освіти, демократичним і в можливим водночас. Вдячність відгукувалась на ініціативи ректорату КДПУ та міської влади родина Павла Івановича: дружина Зінаїда Петрівна та син Володимир Павлович.

- Що там казати, батько вкладав у справу душу, зазначив Шевченко-молодший - Багато з того, що він робив, можна оцінити з відстані мільйонів років. Спасибі вам за маленьке свято.

Керівництво Держинського району, управління освіти і науки виконавчого міськради, викладачі й студенти, друзі й колеги, які гордо називають себе «шевченківцями», вшанували пам'ять найкращого ректора словами. В аудиторії, що носила тепер його ім'я, відбулась презентація монографії про життєву діяльність яскравої особистості - керівника, вчителя, інтелектуала.

Публікація Тетяни Дресвої про відкриття меморіальної дошки до 80-річчя від дня народження П. І. Шевченка у газеті «Червоний гірник» (2009 р.)

**Біля меморіальної дошки П. І. Шевченку.
На фото (зліва направо): професор Л. В. Кондрашова, син Павла
Івановича В. П. Шевченко та дружина З. П. Шевченко (2009 р.).**

**Під час відкриття меморіальної дошки П. І. Шевченку в КДПУ
(30 серпня 2009 року).**

**Біля меморіальної дошки П. І. Шевченку. На фото син Павла
Івановича В. П. Шевченко та дружина З. П. Шевченко (2009 р.).**

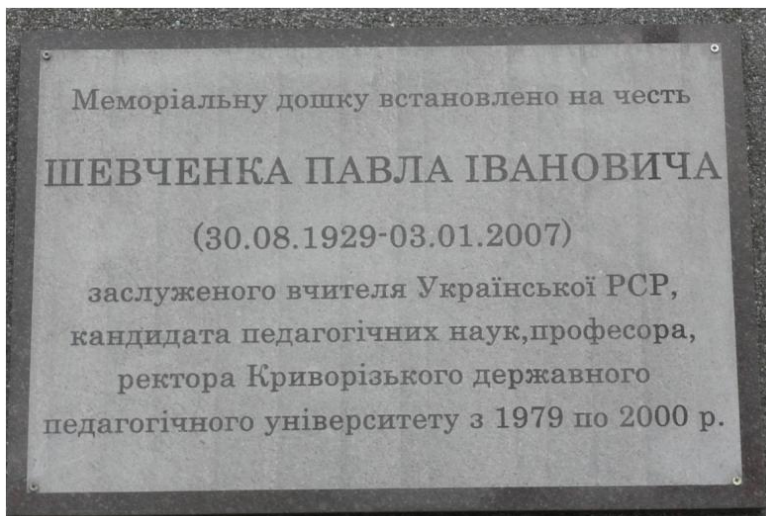
**Під час заходу вшанування пам'яті П. І. Шевченка у КДПУ
(30 серпня 2009 р.)**

**Під час заходу вшанування пам'яті П. І. Шевченка у КДПУ.
Виступає Володимир Павлович Шевченко (30 серпня 2009 р.)**

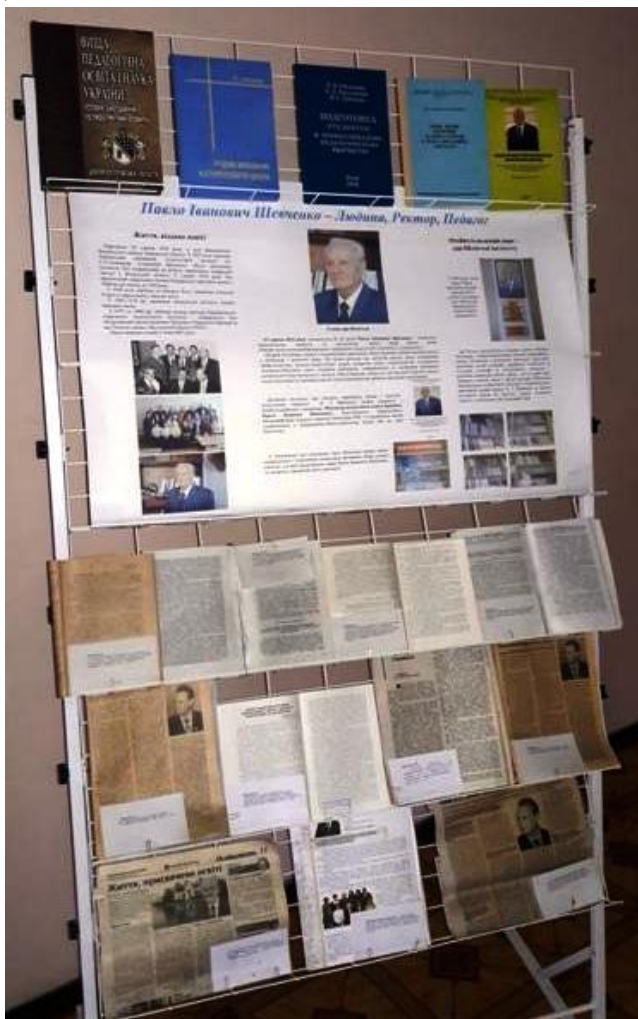

Вивіска перед аудиторією №218 головного корпусу КДПУ

**Меморіальна дошка на честь П. І. Шевченка
на фасаді головного корпусу КДПУ**

3 січня 2017 року у головному корпусі працівниками бібліотеки експонувалась тематична виставка «Павло Іванович Шевченко – Людина, Ректор, Педагог» (у рамках інформаційної підтримки заходу, присвяченого пам'яті П. І. Шевченка). На виставці було представлено 17 документів, серед яких були як наукові роботи П. І. Шевченка, так і публікації, присвячені його життєвому і творчому шляху.

До 30 серпня 2019 року фахівці інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки забезпечили інформаційний супровід урочистого заходу, присвяченого вшануванню пам'яті ректора (1979-2000 рр.) КДПУ/КДПУ Шевченка Павла Івановича (до 90-річчя від дня народження). На відкритому тематичному перегляді «Наш мудрий учитель» представлено 32 джерела: наукові й навчально-методичні праці ювіляра, публікації про життя та педагогічну й громадську діяльність П. І. Шевченка.

Завідувачка [інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки КДПУ](#) [Олена Анатоліївна Дікунова](#) і головний бібліограф відділу [Світлана Олегівна Кочерга](#) супроводжують відкритий тематичний перегляд «Наш мудрий учитель».